

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

Cilt : 34

1 nci Birleşim

1 . 11 . 1977 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	2	sinavının kaldırılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Milli Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/448)	25:26
1. — Başkan Sırrı Atalay'ın, yeni yasama dönemi çalışmaları nedeniyle Cumhuriyet Senatosu üyelerine başarı dileği.	2	2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, Trabzon Öğretmen Lisesinde 1975 - 1976 öğrenim yılı başında yönetici kadrolarda yapılan değişikliklere ve öğrencilere dair soru önergesi ve Milli Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/501)	26
2. — Danışma Kurulunun, Başkanlık Divanı seçimleriyle ilgili 28 . 10 . 1977 tarih ve 5 sayılı kararı.	2:24	3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat'ın, 1976 - 1977 ders yılı Eğitim Enstitülerine giriş sınavlarına dair soru önergesi ve Milli Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/654)	26:28
3. — Gaziantep Üyesi Mehmet Kılıç'ın, Divan üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/311)	24	4. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize iline bağlı bazı ilçelerin eğitim sorunları ile bütün Tıp Fakültelerine ve Tıp Fakülteleri hastanelerine dair soru önergesi ve Milli Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/694)	28:30
4. — Sakarya Üyesi Osman Salıhoğlu'nun, Başkanvekilliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/310)	24	5. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, siyasi suçlu tutukluların sayısına dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/790)	30
5. — Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın, Başkanvekilliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/309)	24:25		
6. — Bilecik Üyesi Mehmet Erdem'in, Divan üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/312)	25		
II. — SUALLER VE CEVAPLAR	25		
A) Yazılı Sorular ve Cevapları			
1. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, üniversite asistanlık ve Dışişleri meslek memuru sınavlarında dil dersi			

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Sırrı Atalay

DİVAN ÜYELERİ : Mustafa Çelik (Afyonkarahisar), Mehmet Erdem (Bilecik)

BAŞKAN — 1 nci Birleşimi açıyorum. Cumhuriyet Senatosunda çoğunluk vardır, görüşmelere başlıyoruz.

I. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Başkan Sırrı Atalay'ın, yeni yasama dönemi çalışmalarını nedeniyle Cumhuriyet Senatosu üyelerine başarı dileği.

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri; ilk Birleşimde alışa gelen bir usule uyararak geçen bir yıl içinde hangi işleri görüştüğümüzü, neleri karara bağladığımızı anlatmayacağım ve bir dökümünü yapmayacağım.

Ayrıca, önümüzdeki yasa yılı içinde hangi ölçülerde çalışacağımızı da bir konuşma ile sizlere iletmeyeceğim. Önümüzdeki çalışma yılında yeni bir anlayışla Cumhuriyet Senatosunda yasa görevinin yerine getirilmesi ve denetim yetkisinin kullanılmasında

nusunda apayrı bir anlayışla hareket edeceğimizi Haziran ayındaki seçim sonrasında arz etmiştik.

Bu görüşümüze bağlı olarak hareket edeceğimizi ifade eder, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyelerine esenlik, sağlık ve başarılar diler, saygılar sunarım. (Alkışlar).

2. — Danışma Kurulunun, Başkanlık Divanı seçimleriyle ilgili 28 . 10 . 1977 tarih ve 5 sayılı kararı.

BAŞKAN — Gündeme geçiyorum.

Gündemimiz, Danışma Kurulu kararı ile tek madde ile huzurunuzda gelmiş bulunuyor. Danışma Kurulu kararını ve kararlar beraber karşı ve çekinerek görüşleri de okutuyorum.

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulu'nun 28 Ekim 1977 tarihli toplantısında alınan 5 sayılı karar ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Yüksek Genel Kurul'un tasviplerine arz ederim.

Saygılarımla.

Sırrı Atalay

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

CUMHURİYET SENATOSU
DANIŞMA KURULU KARARI

KARAR No. : 5

KARAR TARİHİ : 28 . 10 . 1977

TOPLANTI No. : 5

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun 28 Ekim 1977 tarihli toplantısında :

Cumhuriyet Senatosu üçte bir seçimleri 5 Haziran 1977 tarihinde yapılmıştır. Üçte bir yenileme üzerine Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı seçimleri yenilenmiş ve yeni Başkanlık Divanı seçimleri yapılmıştır.

1. Cumhuriyet Senatosu Başkanının Anayasanın 84 ncü maddesi gereğince 2 yıllık süre için seçilmesi kuralının gereği olarak süresi dolmadığı için, Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Üyelerinin içtüzük gereği olan 1 yıllık süreleri dolmadığı için çizelge hazırlanmasına ve buna dayalı seçimler yapılmasına gerek olmadığına,

2. Boş bulunan bir Divan Üyeliği için grup kuramamış üyeler arasından bir divan üyesi seçiminin yapılmasına,

3. Danışma Kurulu sözcülüğünü Divan Üyesi Sayın Rahmi Erdem'in yapmasına,
Karar verilmiştir.

Başkan Sırrı Atalay	Başkanvekili Rahmi Erdem	Başkanvekili (Muhafifim. Muhalefet şerhim eklidir). Osman Salihoglu
Başkanvekili Mehmet Ünaldu (Bulunmadı).	Divan Üyesi (Çekinserim). Emanullah Çelebi	Divan Üyesi (Çekinserim. Şerhim eklidir). Hüsamettin Çelebi
Divan Üyesi Mustafa Çelik	Divan Üyesi (Muhafifim). Mehmet Erdem	Divan Üyesi (Muhafifim). Mehmet Kılıç
İdare Amiri Mehmet Ali Arıkan	İdare Amiri (Çekinserim). Suphi Karaman	İdare Amiri (Muhafifim). Sakıp Hatunoglu
C.H.P. Gr. Başkanvekili Hüseyin Atmaca	A.P. Gr. Başkanvekili (Muhafifim. Muhalefet şerhim eklidir). Cahit Dalokay	M.B. Grupu adına (Çekinserim). Kâmil Karavelioglu
	C. Bşk. S. Üyeler Gr. adına (Çekinserim). Şerif Tüten	

31 . 10 . 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

28 Ekim 1977 günkü Danışma Kurulu toplantısında, 1 Kasım 1977'de Cumhuriyet Senatosu Başkanı ve Başkanlık Divanı için seçim yapılmasına mahal olmadığı ve dağıtım cetveli hazırlanmasına lüzum görülmediği yolundaki alınan karara oylamada muhalif oy kullanmış bulunmaktayım.

Bu husustaki muhalefet şerhim ekli olarak sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Cahit Dalokay
Cumhuriyet Senatosu Elâzığ Üyesi
A. P. Grup Başkanvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasanın 84 ncü maddesi Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlarının ikişer yıl, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 4 ncü maddesi de başkanvekilleri, idare amirleri ve divan kâtiplerinin bir yıllık müddet için seçileceği kuralını koyduğu ve bu sürelerin başlangıcı da Cumhuriyet Senatosunun devamlılığı ve periyodik çalışma esasına dayalı olarak, 1 Kasım'da başlayıp Ekim sonuna kadar devam eden toplantı sürelerine uygun bir biçimde kabul edilen dönemler başlangıcı, yani 1 Kasım olduğu; halbuki 1 Kasım 1975'te başlanan seçimler neticesinde, 25 . 12 . 1975 tarihinde seçilen Cumhuriyet Senatosu Başkanı ile, 1 Kasım 1976'da başlanan seçimler sonunda seçilen Başkanlık Divanı üyelerinin Anayasa ve İçtüzüğü'nün açık ve kesin olarak belirlediği görev süreleri dolmadan - 5 Haziran 1977 Kısmi Senato Seçimleri sonucu kuvvetler oranında meydana gelen değişme ve boşalma dolayısıyla ancak Başkanlık Divanında yeni bir ayarlama yapılması icap ederdi - Cumhuriyet Senatosu Haziran 1977 üçte bir yenileme seçimlerinden sonra, yeni Başkan ve Başkanlık Divanı üyelerinin seçimi yoluna gidilmek suretiyle, Anayasaya ve İçtüzüğü'nün Başkanlık Divanının oluşumuna ilişkin önemli biçim kurallarına aykırı ve tamamen fiili bir durum yaratılmış olduğu; bu seçim aleyhine Adalet Partisi Grubu tarafından Anayasa Mahkemesine başvurulmuş ve henüz bir karar verilip gerekçesiyle Resmî Gazetede ilân edilmemiş olmakla beraber, Anayasa ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün antılan hükümlerine uygun olarak, hizmet süreleri ancak 1 Kasım 1977'de dolacak olan ve 1 Kasım 1975 ile 1 Kasım 1976'da başlayan toplantı dönemlerinde seçilmiş bulunan Başkan ve Başkanlık Divanı üyeleri yerine yenilerinin seçilebilmesi için, 1 Kasım 1977'de seçimlere geçilmesi zorunlu olduğu; diğer taraftan İçtüzüğü'nün 1 ve 8 nci maddeleri hükmüne göre, Cumhuriyet Senatosunun 1 Kasım'da başlayıp Ekim ayı sonuna kadar devam eden toplantı yılının bitiminden önceki bir hafta içinde toplanacak olan Danışma Kurulunca bir dağıtım cetveli hazırlanarak Genel Kurulun oyuna sunulması ve bu cetvel esas tutularak Başkanlık Divanı seçimleri yapılması da gerekli bulunduğu halde, Danışma Kurulunun bu defa seçim yapılmasına mahal olmadığı ve dağıtım cetveli hazırlanmasına lüzum görülmediği yolundaki kararı, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı, - badema Başkan ve Başkanlık Divanı seçimlerinin devamlı gayrimuayyen tarihlere rastlaması gibi daima çelişkili, münakaşayı mucip, muallal ve sakat uygulamalara yol açan - hukukî değer ve geçerliliği bulunmayan, sadece fiilen mevcut bir Başkan ve Başkanlık Divanının yerinde kalmasını sağlayıcı mahiyettedir.

Ayrıca şu hususa da bilhassa ehemmiyetle işaret etmek lâzımdır ki Anayasanın 100 ncü maddesinde gösterilen hal ve sebeplerle, her an Cumhurbaşkanlığına vekâlet etmesi melhuz ve muhtemel olan, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı gibi yüce bir göreve seçilme hususunda takip edilen yol ve usul hakkında, Anayasal ve hukukî herhangi bir hata ve en ufak bir şüphe ve terehdüt olmamalıdır.

Oysa; Haziran - 1977'de yapılan Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı seçimi sırasında çok tartışma yapılmış, karşıt görüşler ileri sürülmüş ve Başkanın seçiminden sonra da Adalet Partisi Grubu tarafından, bu yoldaki hatalı uygulamanın düzeltilmesi için Anayasa Mahkemesine başvurulmuş ve henüz Anayasa Mahkemesinden bir karar çıkmamış ve açıklanmamış bulunmaktadır.

Bu durum karşısında; şimdi yapılması gereken Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Seçiminin yapılmaması ile, Cumhurbaşkanlığı gibi Türkiye Cumhuriyeti Devletinin en yüce makamının gerektiğinde temsili ile de ilgili olan bir hususta hepimizin ve herkesin göstermesi tabii ve zarurî olan hassasiyet gösterilmemiş olacaktır. Bu bakımdan da Cumhuriyet Senatosu Başkanı seçiminin yapılması kaçınılmaz bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda açıklanan sebep ve kanaatla Danışma Kurulu kararına muhalifim.

28 . 10 . 1977

Cahit Dalokay

Cumhuriyet Senatosu Elâzığ Üyesi

A. P. Grup Başkanvekili

BAŞKANVEKİLİ OSMAN SALİHOĞLU'NUN

MUHALEFET ŞERHİ

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı teşkili ile ilgili 28 . 10 . 1977 Cuma günü Danışma Kurulu kararına muhalefetimin sebebi aşağıda açıklanmaktadır :

1. Anayasanın 84 ncü maddesi Meclislerin başkanları iki yıl için seçilir der. Cumhuriyet Senatosunda kuvvet oranlarının değiştiğini ileri sürerek 1975 Kasım ayında seçilmiş ve 1977 Kasımında süresi dolacak iken Cumhuriyet Senatosu Başkanı bulunan Sayın Tekin Arıburun'un oy üstünlüğüne dayanarak görevden düşürülmesi ve Haziran 1977 içinde yeni Başkan seçilmesi Anayasa ve İçtüzüğe aykırı olmuştur. Her ne kadar Anayasanın 84 ncü maddesi siyasî partilerin Başkanlık Divanında kuvvetleri oranı ile katılacaklarını emrediyor ise de; bu, o Mecliste kuvvet oranı değişmesi halinde hemen Başkanı ifna edin anlamına gelmez herhalde. Zira, Başkanlık Divanı Başkanla beraber 13 üyeden ibaret olup Başkan bu üyelere bir tanesidir. Pekâlâ oran değişikliği diğer seçim süreleri daha kısa olan üyeler üzerinde yapılacak değişikliklerle dengelenebilirdi.

2. Anayasa Mahkemesine götürülen Haziran 1977'deki bu uygulama hakkında henüz bir mahkemenin de bir kararı elimizde bulunmamaktadır. Her ne kadar gayri resmî olarak bir karardan bahsedilmekte ise de bunun usul veya esasa mı taalluk ettiği bilinmediği gibi benim muhalefetimde bulunduğum İçtüzüğümüzün 1 nci maddesi Yasama Yılı'nın başlangıcı yani 1 Kasım 1977'de Başkan dahil Divan Üyelerinin hepsinin birden yeniden seçilmesi gereğine aittir.

3. Nitekim Danışma Kurulumuzda iki celse üstüste müzakeresi yapılan bu konu hakkında o kadar tereddütler görülmüştür ki, 16 kişilik heyetten 15'inin hazır bulunduğu Danışma Kurulunda 5 müstenkif, 5 aleyhte, 5 lehte karar alınmış olup, o anda müzakereleri yöneten Sayın Başkan Sırrı Atalay'ın lehteki oya katılımıyla huzurunuzdaki karar tekevvün etmiştir.

Şayet bu karar Genel Kurulumuzca kabul edilecek olursa 1961'den bu yana ilk defa Başkan dahil Divan Üyelerinin seçimleri hep Haziran aylarında olacak. Bu hal ise bir tüzük değişikliği anlamına geleceği tabiidir. Oysa tüzük değişikliğinin prosedürü tamamen başka olduğundan alınmış bulunan bu karara muhalifim.

Osman Salihoğlu
Sakarya Senatörü
Cumhuriyet Senatosu Başkanvekili

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Kâtip Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin, Danışma Kurulunca Alınan 28 Ekim 1977 Tarihli Karara Çekinser Kalışının Gerekçesi

1. 5 Haziran 1977 tarihinde yapılan Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçiminden sonraki tartışmalarda, Anayasa'nın 84 ncü maddesinde yer alan iki yıllık görev süresi kaydının mutlak olmadığı anlayışında olmuş, bu yönde konuşmuş ve oy kullanmışım.

Bu anlayışım, iki yıllık görev süresinin, aynı maddedeki grupların kuvvet oranları kaydıyla eş değerde ve birlikte düşünülmesi yorumundan doğmuştu.

İçtüzüğümüzün 3 ncü maddesiyle Divana dahil sayılan Cumhuriyet Senatosu Başkanına ait iki yıllık görev süresinin, 8 nci maddenin (A) bendinin 3 ncü fıkrası gereğince, 1 Kasım tarihinde başlayacağını düşünmüş-tüm. Kuvvet oranının en büyük grubu değiştirecek ölçüde bozulması halinde, Başkan seçimini yenilemek gerekeceğine inanmışım. Bunun doğal sonucu, kuvvet oranının bozulması sonunda seçilen yeni Başkanın, ilk 1 Kasım tarihine kadar çalışması idi.

Cumhuriyet Senatosundaki sayın üyelerden pek çoğunun da Haziran 1977'de böyle düşünerek oy kullandıklarını biliyorum. Hiç değilse, Sayın Tekin Arıburun'un görevden çekilmesi sonucunu doğuran Genel Kurul kararı lehinde oy kullananlar arasında böyle düşünenlerin önemli bir ağırlıkları olmuştur.

Haziran 1977'de azınlıkta kalan görüşün sahipleri, kararın iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurmuşlardır. Yüce Mahkeme'de bu isteğin reddi yönünde karar alındığı aylar önce duyulmuş, basın bu haberi tektzip olunmamıştır.

26 ve 28 Ekim 1977 günlerinde yapılan Danışma Kurulu toplantılarında Haziran 1977 tartışmalarında savunulan tezler aynen savunulmuş, ancak bu tezlerin sahip değiştirdiği görülmüştür.

Yani, Haziran 1977'de inanarak, oy vermiş olanları o oylarının aksi yönde bir karara götürecek yeni hiçbir husus söylenmemiş, yeni hiçbir kanıt getirilmemiştir. Yüce Anayasa Mahkemesince verildiği duyulan karardan ve bu kararın gerekçesinden de resmen bilgi alınmadığı için, Danışma Kurulunda, Başkan'ın görev süresiyle ilgili kararın oluşumuna olumlu ya da olumsuz yönde bir katkıda bulunma olanağı elde edilememiştir. Kararın bu bölümüne bu nedenlerle çekinsek kaldım.

2. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı'nın Başkan dışındaki üyelerinin görev süreleri İçtüzüğümüzün 4 nci maddesinin son fıkrasında «bir yıl» olarak tespit olunmuştur. Bu hükmü 8 nci madde esaslarıyla birlikte düşününce, bir yıllık sürenin başlangıcı her yılın 1 Kasım tarihi olmaktadır. Yani Divan'daki Başkanvekilleri, Divan üyeleri ve İdare Amirleri için 1 Kasım tarihinde behemehal seçim yapılması gerekmektedir.

Danışma Kurulunda Başkanın ve öteki üyelerin görev süreleri konusunda ayrı ayrı oylama yapılmasını önerdim. Kabul edilen bu önerim sonradan yeniden görüşme yoluyla reddedildi. Danışma Kurulu kararına esas olan önerge bütün olarak oylandı için, Başkan dışında ki üyelerin görev süreleri konusunda da çekinsek olmak durumunda kaldım.

3. Danışma Kurulu toplantısına katılan sayın üyeler demokrasinin bir müesseseler rejimi olduğunu özellikle belirtmişlerdir. Bu arada T. B. M. M. ve Anayasa Mahkemesinin de rejimin müesseseleri olduğu gerçeği vurgulanmıştır. Ben bu anlayışa içtenlikle katılıyorum.

Ancak, rejimin müessesesi olarak, T. B. M. M. ve ötekiler yanında, yüce Anayasa Mahkemesinin de hak ve yetkileri gibi görev ve sorumlulukları bulunduğu inaniyorum. Siyasal kadrolar arasında bir hukuk metnini anlamada anlaşmazlık çıkınca, o anlaşmazlığı herkes için gerekli kararıyla sonuçlandıracak Anayasa Mahkemesine başvuruların öncelik ve ivedilikle karara bağlanmasında rejimin yararı vardır. Siyasî ortam böylece gereksiz tartışmalardan kurtulmuş olacaktır. Yüce Mahkemenin, olayımızda göstermediği duyarlılığı bundan sonraki olaylarda göstermesini beklemek Türk Milletinin hakkıdır. Dileğidir. Buna da içtenlikle inaniyorum.

BAŞKAN — Danışma Kurulu raporu ekleri okundu.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Yazdım Sayın Ünalı.

Danışma Kurulu raporu üzerinde grupları adına Sayın Suphi Gürsoytrak Millî Birlik Grubu adına, Sayın Muhittin Taylan Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz istemişlerdir.

Sayın Ünalı siz?..

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Hangi usul hakkında Sayın Ünalı?..

MEHMET ÜNALDI (Adana) — 8 nci maddeye göre müzakere yapılamayacağı hakkında efendim.

BAŞKAN — İçtüzüğün 56 nci maddesi gereğince müzakereye mahal olmadığını öneriyorsunuz.

Buyurun.

Sayın Ünalı, kaç dakika olduğunuzu biliyorsunuz.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

26 . 10 . 1977 tarihinde Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 8 nci maddesine dayanarak, Başkanlık Divanı toplantısı ve Danışma Kurulu toplantısı tertip edildi.

Danışma Kurulu toplantısına gittik. Davet, İçtüzüğümüzün 8 nci maddesine uygun idi ve bu davette Başkanlık Divanı üyelerine ve Danışma Kurulu üyelerine İçtüzüğümüzün amir hükmü gereğince bir dağıtım cetveli örneği verildi.

Bu dağıtım cetvelinde sadece Başkan seçimi hariç tutulmuş, Başkanlık Divanının diğer üyelerinin seçime tabi olduğu ve bu seçimin hangi esaslar dahilinde yapılacağına dair puan tespiti, bu cetvelde gösterilmmişti.

Danışma Kurulunda bu noktadan müzakereye başladık. Biz, hepinizin bildiği veçhile, Adalet Partisi olarak haziran ayında yapılmış olan Başkan seçiminin Anayasamızın 84 ncü maddesine aykırı düştüğünü, o müzakerelerde arız amlık zabıtlara geçirtmiş ve neticede karar altına alınan husus üzerinde Anayasa Mahkemesine müracaat etmiş idik.

O günkü kanaatımızı aynen muhafaza ediyoruz. O günkü kanaatımız, Anayasanın 84 ncü maddesinde Başkanın iki sene için seçilmiş olduğu ve o tarihteki mevcut Başkanın 1 Kasım 1977 tarihinde müddetinin biteceğini burada ifade etmiş idik. Olmadı, karar aksine çıktı, Anayasanın ilgili maddesine rağmen, iki sene için seçilmiş olan Başkanın görevi bitirildi ve yerine yeni Başkan seçildi.

Şimdi biz, 1 Kasım 1977 tarihine kadar eski Başkanın vazifesinin devam ettiği kanaatında olduğumuz için, 1 Kasım 1977 tarihinde müddeti bitmiş olan o Başkanın yerine yeni bir Başkanın seçilmesi lâzım geldiğini beyan ettik ve bu noktadan müzakerelere geçtik. Söyleyeceğimiz her sözü söyledik. Ancak, memleketin nazik durumunu gözönüne alarak, partiler arasında bir uzlaşma yolu bulunabilir mi acaba, bir temas yapılsın, cuma günü tekrar toplanalım, bu temas neticesinde belki daha müspet bir neticeye varabiliriz dedik ve toplantı saatlarca devam ettikten sonra, cuma gününe ertelendi. Cuma günü bendeniz bulunmadım; ama cuma günü toplantıda, bir evvelki toplantıda dağıtılan bu dağıtım cetveli bir kenara itilmiş, denmiş ki; «Ne Cumhuriyet Senatosu Başkanı ne de Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Üyeleri yeniden seçilecek. Seçilmeyecek, seçim olmayacak; çünkü Başkan Anayasamızın 84 ncü maddesine göre, kesin olarak iki sene müddet için seçilmiştir. Başkanlık Divanı Üyeleri de İçtüzüğümüzün 4 ncü maddesine göre 1 yıllık müddet için seçilmiştir. Binaenaleyh, seçimler haziranda olduğuna göre, bir daha ki haziranı beklemek lâzımdır. Seçim yapılmayacak...» Nitekim, okunan Danışma Kurulu raporu da bu söylediğimin ayınıdır.

Şimdi, muhterem arkadaşlar;

Böyle olduğuna göre, rapordan anlaşılıyor ki, müzakere İçtüzüğün 8 ncü maddesine göre yapılacak; çünkü Danışma Kurulu için bir sözcü seçilmiş.

8 nci maddemizi okuyorum efendim :

«C. Senatosu Başkanı, toplantı yılının bitmesinden önceki bir hafta içinde Danışma Kurulunu toplar.» Topladı.

Şimdi bu toplantıda ne yapılacağını gösteren kısmı okuyorum.

«A) Bu toplantıda :

1. Danışma Kurulunda temsil edilen bütün grupların C. Senatosu üye tamsayısındaki yüzde oranları tespit edilir.» Edilmemiş; «Seçim yok» denilmiş.

«2. Başkanlık Divanındaki yerler, görev ve yetkileri bakımından; Başkan için yüzde 19, Başkanvekillerinin her biri için yüzde 10, İdareci Üyelerin her biri için yüzde 7, Kâtip Üyelerin her biri için yüzde 5 puan itibar olunur.» Bu da yok; çünkü çizelge bir kenara itilmiş.

«3. Başkan, Başkanvekilleri, İdareci Üyeler ve Kâtip Üyeler için grupların Cumhuriyet Senatosu üye tamsayısına oranlarının büyüklük sırasına göre, dağıtım cetveli düzenlenir.» Dağıtım cetveli düzenlenmemiş. «ve Genel Kurulun gündemine alınır.»

B) Genel Kurulda, dağıtım cetveli üzerinde Danışma Kurulu adına bir sözcü... Ne üzerinde?.. Dağıtım cetveli üzerinde. Dağıtım cetveli var mı?.. Yok.

«... ile gruplar adına birer sözcü, onar dakikayı aşmamak üzere, birer defa konuşurlar. Bu konuşmalardan sonra, dağıtım cetveli Genel Kurulun oyuna sunulur.» Dağıtım cetveli yok; Genel Kurulun oyuna sunulmayacak.

«C) Genel Kurulca tasvibedilen dağıtım cetveli esas tutularak (Dağıtım cetveli olmadığına göre esas tutulacak bir şey yok demektir) Başkanlık Divanı seçimlerine geçilir.» Seçim de yok.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım;

Bu maddeye göre müzakereyi yapılabilmesi için mutlak surette bir dağıtım cetvelinin olması ve bu dağıtım cetveli üzerinde müzakere açılması; bu müzakere de konuşma sürelerinin onar dakika olması... Tüzük maddesinde bu yazılı.

Şimdi, bu olmadığına nazaran neye göre müzakere edeceğiz?..

Tüzüğümüzün 13 ncü maddesini açıyorum : Tüzüğümüzün 13 ncü maddesi; «Danışma Kurulu ve görevleri» matlabını taşıyor.

«Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı :

A) Divan ve komisyonların seçimlerinden evvel oranları, adayları ve seçim gününü;

B) Grupların anlaşmalarını gerektiren önemli konuları;» İşte grupların anlaşmalarını gerektiren önemli konu bu.

«C) Lüzumlu görülen sair hususları;

Görüşüp kararlaştırmak ve Başkanlık Divanı ile birlikte toplanmak üzere Cumhuriyet Senatosunda bulunan gruplar temsilcilerinin katılacağı bir Danışma Kurulu teşkil eder.

'Bu Kurul,..» Şimdi bu Kurul ne yaptı?.. Bu Kurul, huzurunuzda gelen raporu hazırladı.

«Bu Kurul, Cumhuriyet Senatosu Başkanının veya bulunmadığı zamanlarda Başkanvekillerinden birinin başkanlığında en az ayda bir defa ve gerektiğinde olağanüstü toplanır.

Danışma Kurulunca alınan kararlar,..» İşte bu karardır. «...Alınan kararlar, Divanın sunuşları sırasında, Genel Kurula teklif olarak arz edilir.»

«Teklif olarak arz edilir» demek, müzakereye tabi tutulur, bu teklif ya kabul edilir, ya ret edilir demektir.

İşte Tüzüğümüzün 13 nci maddesine göre geniş bir müzakereye tabi tutulması lâzımdır, bu raporun. Aksi takdirde dağıtım cetveli üzerinde müzakereyi derpiş eden 8 nci maddenin burada yeri yoktur. 13 nci maddeye göre müzakere açılması zaruridir.

Bu zarureti arz etmek üzere huzurunuzda geldim. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim, saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ünalıya teşekkür ederim.

Gördünüz ki, bizim raporumuzda 8 nci maddeye değinilen herhangi bir husus olmadığı gibi, raporun içinde de söz konusu edilmemiştir. İçtüzüğün 13 nci maddesi, «1 Kasım» ile ilişkisi olmadan ve yasa yih başında mutlaka işlem görülmesini gerektiren bir husus olmadığı takdirde de, İçtüzük yapıcılarını, gerekirse hazırlarda, gerekirse seçimlerin 1/3 yenilemesi uygun bir zamanda Başkanlık Divanını kurabilmek için Cumhuriyet Senatosuna olanak hazırlamak üzere seçimlere esas olacak düşünceyi Yüce Genel Kurula getirmek üzere Danışma Kurulunun toplanacağını metin içinde almış, İçtüzüğe getirmiş bulunmaktadır. 13 nci madde, bunu kesin bir biçimde tespit etmiş bulunuyor ve görüşmeler 13 nci maddeye göre yapılacaktır.

Sayın Ünalı, görüşmeleri takdim ettiğimiz şekilde, «Sunuş»un dışında olmadığını zaten biliyorlar. Eğer, 8 veya 13 nci maddelerden hangisine göre yapılacağını sorsaydı, 13 nci maddeye göre yapılacağını söylemek suretiyle herhalde bir anlaşmazlığımız olmayacaktı...

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, bu fikre şuradan vardım; 13 nci maddeye göre yapı-

lacak müzakerelerde, Danışma Kurulu adına sözcü tayin edilmez. Burada sözcü tayin edilmiş olduğuna göre, bu, 8 nci maddeye göre yapılacak bir müzakerenin işaretidir.

BAŞKAN — Arz edeyim Sayın Ünalı, arz edeyim; bir gelenek kurmuş oluyoruz ve bir heyetin raporunu mutlaka savunan birine ihtiyaç vardır. Bir heyet, hukukta nerede rapor tanzim etmiş ise, orada o rapora sahip çıkacak birinin olması gerekir. Komisyon raporları böyledir, hazırlanan bütün raporlarda uygulanan sistem, hukuk kurallarına uygun olma zorunluğundadır.

Danışma Kurulu da bu hukuk kuralına uygun hareket etmiş, Genel Kurulda Danışma Kurulunun görüşünü savunmak üzere nasıl ki, karşı oyları, nasıl ki çekinse oyların raporlarını basmış, dağıtmış ise, aynı hukuk kuralı içerisinde gerektiğinde Danışma Kurulunun çoğunluk görüşünü savunmak üzere de bir sözcü tayin etmiştir. Mesele bundan ibarettir.

Sayın Ünalı, müsterih olun, görüşmeler çok geniş bir ölçü içerisinde, hiçbir kaygıya meydan veremeyecek bir hava içerisinde yürütülecektir.

Daha önce grupları adına söz isteyenleri okudum, tekrar ediyorum. Söz almak isteyenler varsa işaret bayururlar, kaydedirim.

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — Sayın Başkanım, Danışma Kurulunun Sözcüsü olarak Sayın Ünalı'nın, Danışma Kurulundaki görüşmeleri birtakım yanlışlıklarla Yüce Genel Kurula aksettirdiğini tespit ettim. Bu hususları tazyik etmek üzere söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Erdem, şöyle yapsak, hakkınızda, doğrudur, görüşmeler tek yanlı yansıtıldı burada. Elbetteki tam yansıtılması gerekir. Sayın Ünalı ikinci gün toplantıda olmadığı için...

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — Kısaca bir hususu tasvir edeceğim.

BAŞKAN — Anlıyorum, Sayın Erdem, olduğu gibi nakil imkânını bulamamışlardır; ama ısrar ederseniz size söz vereceğim. Acaba, arzu eder misiniz, nasıl olsa istediğiniz zaman söz isteme hakkına sahipsiniz, görüşmeleri yapalım, söz aldığımız sırada da buna değinmezsiniz?..

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — Hayır efendim, birinci günkü görüşmeleri yanlış aksettirdi; bir - iki cümle ile hemen arz edeyim.

BAŞKAN — Ama ısrar ederseniz vereceğim.

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — Efendim, görüşmeciler bu yanlış bilgiye göre değerlendirme yaparak görüşülürse düzeltmek zor olur. İsrar ediyorum.

BAŞKAN — Hayır, ısrar ediyorsanız söz vereceğim çok kısa olmak kaydıyle.

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — İsrar ediyorum. İki cümle efendim.

BAŞKAN — Peki, buyurun.

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHMİ ERDEM (İstanbul) — Sayın Başkanım, sayın üyeler;

Sayın Ünalı, Danışma Kurulunun 26 Ekim 1977 tarihli toplantısındaki görüşmelerde her halde zuhure müstenit bir iki yanlış bilgi sundular, düzeltmek isterim. Şöyle ki:

1. Kendilerinin arz ettikleri gibi bir dağıtım cetveli geldi; fakat kendileri Sayın Başkanımızla yapmış oldukları görüşmeler esnasında Sayın Başkanımızdan şu cevabı aldılar: «Bu dağıtım cetveli Başkanın ve Başkanlık Divanının görüşünü yansıtmamaktadır, ilgili daireler tarafından hazırlanmış bir dağıtım cetvelidir. Benim şahsi görüşüm, Başkanlık Divanının görüşü bu değildir» dedi Sayın Başkanımız, bu bir.

2. 26 Ekim 1977 tarihli toplantı, 28 Ekim 1977 tarihine grupların anlaşması maksadıyla ertelenmiştir. Adalet Partisi Grubu Sözcüsü Sayın Ucuza, Partisinin görüşünü açıkça dile getirmiş; fakat Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Sayın Atmacanın, «Parti Grubunun bu meseleyi görüşmediğini, bu meselede tam fikirlerini alamadığı için kesin bir fikir beyan etmek durumunda bulunmadığını» beyan etmeleri üzerine toplantı talik edilmiştir. Yani grupların, «Biz oturalım, anlaşalım, ondan sonra buraya gelelim» demesinin manası başkadır, bir parti grubunun kendi görüşünü saptamak için mehil istemesi başka bir mana taşır. İlk manayı aldığımız zaman, «Biz oturup görüşürüz, anlaşırız.» şeklinde bir netice çıkar ki, bu ne Anayasaya, ne de İçtüzüğün bize emrettiği hükümlere uygun düşmez.

Durumu zabıtlara müsteniden tavzih ederim efendim. Sağ olun.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, bir hususu arz edeceğim.

BAŞKAN — Hangi hususta.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, oturduğum yerden izah edeyim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ünalı.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Bu buyurdukları şekilde olmadı. Bu dağıtım cetvelini Genel Sekreter göndermez. Oraya bize getirilip dağıtıldığına göre, Başkanlık tarafından dağıtılmıştır bu. Böyle bir cevap verilemez; cevap verildiği takdirde, cevabın da cevabı alınır. Böyle olmadığına göre, neyi müzakere ettik orada saatlarca?.. Benim arz ettiğim hususu. Burada Başkanlık seçimi gösterilmemiş, diğerleri gösterilmiş. «Başkan da dahildir.» diyerek onun müna-kaşasını ve müzakeresini yaptık.

BAŞKAN — Sayın Ünalı, sanırım bu konuyu Başkanlık Divanında karşılıklı konuştuk. Şu anda Başkanlık ettiğim için, Genel Kurula bilgi sunmaktan maalesef mahrumum.

Grupları adına; Millî Birlik Grubu adına Sayın Suphi Gürsoytrak, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Muhittin Taylan söz istemişlerdir.

Sayın Tüten, siz grup adına mı, şahsınız adına mı söz istiyorsunuz?..

ŞERİF TÜTEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Şahsım adına Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, siz grup adına mı, şahsınız adına mı söz istiyorsunuz?..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Grup adına.

BAŞKAN — Sayın Ünalı, siz grup adına mı, şahsınız adına mı söz istiyorsunuz?..

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Şahsım adına.

BAŞKAN — Tekrar okuyorum: Sayın Gürsoytrak Millî Birlik Grubu adına, Sayın Taylan C.H.P. Grubu adına, Sayın Ucuza A.P. Grubu adına ve Sayın Tüten, Sayın Ünalı şahısları adına söz istemişlerdir. Kaydedilen sıraya göre, İçtüzüğün 56 ncı maddesine uyarak söz veriyorum.

Sayın Gürsoytrak, bir de önergeniz vardır, okutayım, ondan sonra size söz vereyim. Önergenizi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1. a) Cumhuriyet Senatosu Başkanının Anayasanın 84 ncü maddesine göre iki yıl süre için,

b) Cumhuriyet Senatosu Divanının diğer üyelerinin Anayasa doğrultusunda hazırlanmış olan İçtüzüğün 4 ncü maddesine göre 1 yıl süre için seçilmiş oldukları bilinmekte iken, bugün, 1 Kasım 1977 günü Genel Kurul gündeminde bulunan Başkan ve Başkanlık Divanı seçimlerinin kuvvet oranlarında bir değişme olmadığı ve yasal süreler dolmadığı için,

2. Yukarıdaki görüşleri daha evvel paylaşmayan bir grubun Anayasa Mahkemesine müracaatı bilindiğine göre, ileride Anayasa Mahkemesinin gerekçeli

kararı açıklandığı zaman, (o zaman değişiklik gerekirse) gereken yönde değişiklik yapılabileceğinden, seçimlerin bugün yeniden yapılmasını yasal ve gerekli görmediğimizi arz ederim.

Saygılarımla.

Millî Birlik Grubu Adına
Suphi Gürsoytrak

BAŞKAN — Sayın Gürsoytrak, buyurun.

M. B. GRUPLU ADINA SUPHİ GÜRSOYTRAK
(Tabii Üye) — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Önergemizde de belirttiğimiz gibi, bugünkü toplantımızda Başkanlık Divanının; gerek Başkan, gerekse Başkanın dışındaki diğer üyelerinin yenilenme seçiminin yapılmasına gerek olmadığı kanısındayız. Gerek, olmadığı kanısındayız; zira Danışma Kurulu kararına itiraz eden Adalet Partisi Grup Başkanvekili Sayın Dalokay, aslında Danışma Kurulunun kararına itirazdan ziyade, Haziran ayında yapılan Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimlerinden sonra meydana gelen yeni durum karşısında Başkanlık Divanının seçilmesi için o günlerde yapılan tartışmanın ve Genel Kurulun, Yüksek Heyetinizin vermiş olduğu karara itiraz etmekte idiler ve bu kararı tamamadıklarını bildirmektedirler. Ancak, kendi karşı oy yazılarını okuduğumuz zaman, kendi yazıları içinde de bir tezada düştükleri, yine kendi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Şöyle ki:

5 Haziran 1977 kısmî Senato seçimleri sonucu kuvvetler oranında meydana gelen değişme ve boşalma dolayısıyla ancak Başkanlık Divanında yeni bir ayarlama yapılması icap ederdi. Cumhuriyet Senatosu Haziran 1977, 1/3 yenileme seçimlerinden sonra yeni Başkan ve Başkanlık Divanı Üyelerinin seçimi yoluna gidilmek suretiyle Anayasaya ve İçtüzüğün Başkanlık Divanının oluşumuna ilişkin önemli biçim kurallarına aykırı ve tamamen fiili bir durum yaratılmış olduğuna iddia etmekte idiler.

Burada şöyle bir Anayasa ve İçtüzük anlayışımızda çelişki olduğu kanısındayız. Kendileri de seçim sonucu meydana gelen siyasî grupların kuvvet oranlarında bir değişiklik yapıldığını ve bunun gereğinin Başkanlık Divanına yansması gereğini kabul ediyorlar. Ancak, kendi görüşleri yönünde Haziran ayında Başkanlık Divanı değişikliği yapılmadığı için, bunu fiili bir hareket olarak tanımlamakta ve karşı çıkmaktadırlar. Peki, kendi görüşleri yönünde yapılan bir değişiklik Anayasaya ve İçtüzüğe uygun düşüyor da, kendi görüşlerinin dışında olan, saygıdeğer diğer üyelerin oy çokluğu ile verdiği bir karar nasıl İçtüzüğe ve Anaya-

saya aykırı oluyor?.. Bunu anlamak ve izah etmek bir ölçüde zor olmaktadır.

Kendi iddiaları varit olacak olsaydı, kendilerinin Anayasa Mahkemesi kararı belli oluncaya kadar Başkanlık Divanında yer almamaları, seçimlere katılmamaları, bu görüşlerinde ısrar etmeleri, hatta bugün de, bu ilk oturumun açılmasında Sayın Atalay'ın yerine, Sayın Arıburun'un (mademki Başkan olarak halef onu tanımaktadırlar) çıkması iddiasında, savında bulunmaları gerekirdi. Oysaki bunları yapmadıklarını görüyoruz.

Ancak, burada bir noktayı belirtmekte yarar görüyorum. Çünkü, Sayın Salihoglu'nun yazdığı karşı oy yazısında da, Sayın Tekin Arıburun'un oy çokluğu ile düşürüldüğü savında bulunulmuştur ki, bu da gerçek değildir, zabıtlarda vardır. Sayın Arıburun, çok büyük bir anlayışla Cumhuriyet Senatosunun mehabetini düşünerekten kendisi o tarihte kendiliğinden çekilmiştir. Binaenaleyh, oy çokluğu ile düşürülmek veya fiili bir durum yaratmak gibi gerek Grup Başkanvekilinin, gerekse Başkanvekilinin karşı oy yazılarında belirttikleri hususlar gerçeğe uygun değildir.

Sayın senatörler;

Kanımızca (ki, Haziran ayında da Grupumuzun görüşleri bu yolda olmuştu ve bu görüşü Başkanlık Divanı toplantılarında, Danışma Kurulu toplantılarında da sürdürmüştük.) Anayasamızın 84 nci maddesi, Başkanların iki yıl süre ile seçileceğini amir bulmaktadır; gerek Millet Meclisi Başkanı için, gerekse Cumhuriyet Senatosu Başkanı için.

Yine, Başkanlık Divanlarının kurulmasında, siyasî parti gruplarının kuvvetleri oranında Başkanlık Divanlarında yer alacaklarını; ne altında, ne üstünde bir kuvvetle temsil edilmeyeceklerini;

3. Anayasamızın lafzından ve maddelerinden ve Anayasa Mahkememizin bundan önceki bir durumda verdiği kararda da belirttiği gibi, Başkanlık Divanının olabildiğince yansız olarak kurulması, Anayasamızın, İçtüzüğümüzün amir hükümleri arasında bulunmaktadır.

Şimdi, Haziran ayında yapılan seçimler sonucu siyasî grupların kuvvet oranlarında değişiklik meydana geldiği için, Başkanlık Divanında siyasî grupların bütün güçleriyle temsil edilmesi bir zaruret haline gelmiş idi. Burada karşı görüşü savunan arkadaşlarımız, daha önce seçilmiş olan Sayın Başkanın iki yıllık müddeti henüz dolmadığı, beş aylık süresi kaldığı için herhangi bir değişikliğe gerek yoktur, savında bulunmuşlar idi. Ancak, Başkanlık Divanının teşekkülüne dair

İçtüzüğümüzün 3 nci, 4 nci ve 8 nci maddeleri, özellikle 8 nci maddesi Başkanlık Divanının hangi usulle uyularak kurulacağını açık hükümlere bağlamış idi.

Şimdi, burada yine bu görüşü savunan arkadaşlarımız; «Her ne kadar kuvvet oranları değişmiştir; ama Adalet Partisine düşen payda da Başkanlığı kaybetti- reccede bir değişiklik olmamıştır. Binaenaleyh, Başkanlığın bizde kalması, iki yıllık süresini doldurması gerekir,» savında bulunmuşlardı. Ancak, yine Anayasamızın 84 nci ve 85 nci maddeleri ve İçtüzüğümüzün saydığım ilgili maddeleri, Başkan ile Başkanlık Divanını birbirinden ayırmış, Başkanlık Divanına anımadığı bazı hakları ve yetkileri Cumhuriyet Senatosu Başkanına tanımış bulunmaktadır.

Şimdi, Anayasamızın 84 ve 85 nci maddesi, siyasî grupların kuvvetleri ölçüsünde Başkanlık Divanında yer almalarını emrediyor ve en büyük gücün, bu seçimler sonucu ilk defa Halk Partisine geçtiği için, o gücün Başkanlığı almamak şartıyla Divana katılması, Anayasamızın 84 nci ve 85 nci maddelerinin öngördüğü, kuvvetleri oranında katılma (ne üstünde ne altında) ve bir de Meclisin bütün faaliyetlerine katılma ve temsil etme olanağından, eğer o görüşü doğru kabul etmiş olsaydık, en büyük kuvvete sahip olan siyasî teşekkül olarak bulunan Halk Partisinin bu hakkı elinden alınmış olacaktı. Bunun içindir ki, Başkanlığın kuvvet oranı ile ölçülü olarak değişmesinin, o tarihte Anayasamızın 84, 85 ve İçtüzüğümüzün 3, 4 ve 8 nci maddelerine uygun olarak yapıldığı görüşündeyiz. Temenni ederiz ki; hepimizin görüşlerini bağlayacak olan Anayasa Mahkemesi kararı kısa bir süre sonra belli olduğu takdirde ki, Basma intikal ettiği kadarı ile o tarihte yapılan işlemin geçerliliğinin doğru olduğu, Adalet Partisi Grubunun yaptığı müracaatın reddedildiği teklif edilmeyecek şekilde basında yayınlanmış bulunmaktadır. Bu da o tarihte yapılan işlemin doğru, sıhhatli ve geçerli olduğunu göstermektedir.

MUZAFFER DEMİRTAŞ (Konya) — Anayasa Mahkemesi Basma mı konuşuyor?

M. B. GRUPU ADINA SUPHİ GÜRİSOYTRAK (Devamla) — Beyefendi, terbiye hudutları içerisinde birbirimizi dinleyelim. Anayasa Mahkemesinin kararı ters yönde gelirse sizin dediğiniz doğru olur, o yönde hareket ederiz. Değilse, bu iddiaların doğru olduğu ortaya çıkar. Nihayet karar verildiğine göre, kararın meydana çıkması bir gün meselesidir. Birbirimizi kıracak kelimeler kullanmanın anlamı olmadığı görüşündeyiz. Biz bu görüşü bugün de savun-

muyoruz. Haziran ayında da görüşlerimizi bu açıklıkta ortaya koyduk. Yanılmış olabiliriz; ama siz de yanılmış olabileceğinizi lütfen kabul edin. Eğer demokratik kurallar içerisinde beraber yaşayacaksak, bu kurallara saygı göstermemiz gerekir. Ben burada açıklamak istemiyorum, 1973 yılında Anayasamızın ve İçtüzüğün açık hükümlerine rağmen Başkanlık Divanında yer almamız için açıkça hükümlere karşı çıktığımızı ve Anayasa Mahkemesinin o görüşleri reddettiğini burada söylemekte bugün pratik bir fayda görmüyorum.

Şimdi, Danışma Kurulu toplantısında ayrıca şöyle bir ikinci görüş belirmektedir: Başkanın, Anayasamızın 84 nci maddesine göre süresi evet iki yıldır. Haziranda seçilmiştir, süresi dolmamıştır. Binaenaleyh, Başkanlığı devam etmelidir. Ancak, Divanın diğer üyelerinin bir yıllık süreleri İçtüzükte ifade edilmektedir. İçtüzüğümüzün 8 nci maddesi, «Kasım ayında da yeniden seçimlere gidilir» diye bir hüküm getirmektedir. Binaenaleyh, Başkan hariç, Başkanlık Divanının diğer üyelerinin seçime gitmesi gerektiği görüşü ileri sürülmektedir. Biz bu görüşe de katılma olanağını bulamıyoruz. Şöyle bulamıyoruz: Eğer, kuvvet ölçüsünde bir değişiklik yoksa, süreler de dolmamışsa, Anayasamızın ve İçtüzüğümüzün getirdiği hükümlerde değişikliğe bizi götürecek yeni bir faktör doğmamış demektir.

Şimdi, Anayasamızda Başkan için öngörülen iki yıl geçerli kabul edilir. Divanın diğer üyeleri için İçtüzükte belirtilen bir yıllık süre kabul edilmezse, bu büyük bir mantıkî çelişki olur. Buna katılmak mümkün değildir.

Hayır öyle değil, her ikisini birden değiştirelim dersek, neye göre değiştirelim? İçtüzüğümüzün 8 nci maddesinde diyor ki; toplantı yılının son ayının sonuncu gününden evvelki bir haftasında Danışma Kurulu toplanır, yeni Başkanlık Divanı seçimi için hazırlıklar yapar; fakat buna mukabil İçtüzüğümüzün 4 nci maddesi de diyor ki; seçilmiş olan üyeler bir yıllık müddetlerini dolduracaktır. Anayasamızın 84 nci maddesi de diyor ki; Başkan iki yıllık süresini dolduracaktır.

Şimdi biz hangisine uyacağız? Sadece İçtüzüğümüzün 8 nci maddesine uyarak Başkanlık Divanına tümünü yeniden seçime mi götüreceğiz? Yoksa, Anayasa maddesinin de kuvvet verdiği gerek iki yıllık süre, gerekse Başkanın dışındaki diğer üyeler için henüz bir yıllık süre dolmadığı için ona mı intibak edeceğiz?

Bizim kanaatimize göre değişiklik yapmamak, İçtüzüğü'nün 8 nci maddesine göre değil, İçtüzüğü'nün 4 ncü ve Anayasanın 84 ncü maddesine uygun hareket etmek, Anayasanın amir hükmüne ve lafzına daha uygundur. Eğer arkadaşlarımız deseydi; Başkanlık Divanı siyasi grupların kuvvetleri oranının dışında kuvvetlerle bazı gruplar tarafından yer verilmiştir diye bir sav ileri sürülseydi, elbet bu dikkate alınabilirdi. Ancak, böyle bir sav ve öyle bir iddiayı haklı gösterecek bir olay da mevcut değil.

Binaenaleyh, Başkanlık Divanının Haziran ayında yapılmış olan seçiminin gerek Başkan ve gerekse Başkanlık Divanının diğer üyelerinin, gerekse siyasi grupların kuvvet oranlarında henüz bir değişiklik olmamış olması; bir.

İki: Müddetleri de dolmamış olduğu için, bu Kasım ayında İçtüzüğü'nün 8 nci maddesine uyararak herhangi bir yeniden seçime gitmeyi gereksiz bulmaktayız, bir nevi haşiv işlem olarak kabul etmekteyiz.

Şöyle bir iddia daha ileri sürülmektedir: Haziran ayında yapılan seçimlerle kurulmuş bulunan Divanın; Başkanın ve diğer üyelerinin müddetleri müteakip Haziran aylarına geleceğine göre, bu tarihlerde tatil aylarına rastlanacağına göre, bu işin hal tarzı nasıl çözümlenecektir? Anayasamızın 73 ncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları bu hususta hüküm getirmiştir. O maddeye göre gereken işlemin yapılması Anayasamıza ve İçtüzüğe uygun olacaktır kanısındayız.

Burada sözlerimi bağlamadan evvel; acaba geçmiş yıllarda üçte bir yenileme seçimlerinden dolayı Haziran ayına denk gelmiş ve seçim yapılmış, kuvvet oranlarında değişiklik olduktan sonraki toplantılarda ve onu müteakip Kasım ayında yapılan bizim şimdiki konuştuğumuz duruma benzer herhangi bir tatbikat var mı diye baktığımız takdirde; 1968 yılında Sayın Atasagun seçime katıldığı, seçimden sonra gelen günlerde Başkanlık Divanına Başkan olarak seçildiği ve o yılın, 1968 yılının Kasım ayında seçime yeniden katılmadığını ve o zamanki Adalet Partisi sözcüsü arkadaşlarımızın da bunu burada savundukları ve Genel Kurulda da hiç bir kimsenin böyle bir davranışa itiraz etmediği gerçeğini de olaylardan sadece bir örnek vermek için bunu vermiş bulunuyorum.

Ancak, sözlerimi bağlamadan önce şu noktaya da işaret etmek istiyorum; Nisbî seçimlerinin nisbî sistemin gereği olarak; bir.

İki: Cumhuriyet Senatosunun kuruluşunu öneren 73 ncü maddenin üçte bir yenileme seçimleri zaruretini icabı zaman zaman seçimlerin Haziran ayına geleceği de bir vakıa. Ayrıca, bir de erken seçim gibi durumlar olduğu vakit şurasını da kabul etmek gerekir ki; İçtüzüğü'müz gerekli elastikiyeti bünyesinde ihtiva edecek şekilde bunları da gözönüne ve dikkate alacak şekilde kaleme alınmış bulunmamaktadır. İleride yapılacak bir İçtüzüğü'k değişikliğinde, bu hususun da dikkate alınmasının uygun olacağı görüşündeyiz.

Sözlerimi toparlarsam; Danışma Kurulu kararının, önergemizde de belirttiğimiz gibi uygun olduğu, herhangi bir seçime gidilmesine gerek olmadığı görüşündeyiz.

Saygılarımla, (C. H. P. ve M. B. G. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Taylan, buyurun efendim.

C. H. P. GRUPO ADINA MUHİTTİN TAYLAN (Sivas) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri;

Ayrıntılara girmemek, konuyu daha derli toplu belirtebilmek için düşüncelerimizi yazılı metin üzerinden okumayı tercih ettim.

Bilindiği gibi, Cumhuriyet Senatosu Anayasamızın 70 ncü maddesine göre kurulmuş olan bir Yasama Organıdır. Yine Anayasamızın değişik 73 ncü maddesine göre, Cumhuriyet Senatosu üyeliğinin süresi altı yıldır. Bu maddenin ikinci fıkrası ister genel oyla, ister Cumhurbaşkanınca seçilmiş olsun üyelerin 1/3'nin iki yılda bir yenileneceğini belirlemektedir.

Seçimlerin geri bırakılması yahut 69 ncü veya 108 ncü maddelere göre yenilenmesine karar verilmesi hallerinde, Cumhuriyet Senatosu yenileme seçimlerinin de Millet Meclisi seçimleriyle birlikte yapılmak üzere geriye bırakılması veya öne alınması bu maddenin 4 ncü fıkrasının gereğidir.

Millet Meclisinin, Anayasanın 69 ncü maddesine dayanarak dört yıllık süre dolmadan aldığı seçimlerin yenilenmesi kararı üzerine, Anayasanın az önce belirttiğim değişik 73 ncü maddesinin 4 ncü fıkrası gereğince Cumhuriyet Senatosunun 1/3 yenileme seçimleri de milletvekilleri seçimleriyle birlikte 5 Haziran 1977 gününde yapıldı.

Bu seçimler sonucunda Cumhuriyet Senatosunun yapısında ortaya çıkan değişikliği ve özellikle siyasal partilere düşen sayısal dağılımı gözönünde tutan

Grupumuz, Başkanlık Divanının yeniden oluşturulması görüşünü ileri sürmüştür.

Anımsayacağımız gibi, Genel Kurulda yapılan tartışmalar sonunda, Başkanlık Divanı seçimlerinin yenilenmesi doğrultusundaki görüşümüz Yüce Senatonun çoğunluğunca benimsendiğinden, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı ve Divan üyelikleri için yapılan seçimlerle şimdiki Başkanlık Divanı oluşmuş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım;

Gerçekten 5 Haziran 1/3 yenileme seçimleriyle Cumhuriyet Senatosunun hem üyelerinin bir kesimi hem de üyeliklerin siyasal partilere dağılımı değişmiştir. Kısaca söylenecek olursa, Cumhuriyet Senatosunda önemli ölçüde bir yapısal değişim ortaya çıkmıştır. Başkanlık Divanının yeniden oluşturulması, bu yapısal değişim düşüncesine dayanmaktadır. Çünkü, Anayasamızın 4 nci maddesi uyarınca; «Ulusal egemenlik, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organlarca kullanılır.» Cumhuriyet Senatosundaki değişim, ulusal iradenin bir sonucu olduğuna göre, Başkanlık Divanının yeni baştan oluşturulması hem ulusal egemenlik ilkesinin, hem de Anayasamızın 84 nci ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 4 nci maddesinin kaçınılmaz bir gereği olmuştur.

Değerli arkadaşlarım,

Cumhuriyet Senatosunun bu kararının ve bu karara dayanılarak yapılan Divan seçimlerinin iptâli için Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu sayın grupca Anayasa Mahkemesinde açılan davanın reddine karar verildiğini resmî makamlar dışındaki kaynaklar açıklamış bulunmaktadır. Karar, Resmî Gazetede yayımlanmadığı için dayandığı gerekçeyi henüz bilmiyoruz. Resmî merciler çıkan haberleri yalanlamış olmadığına göre, hangi gerekçeye dayanmış olursa olsun bu karar dolayısıyla Cumhuriyet Senatosunda alınan kararın ve yapılan işlemin Anayasaya uygun olduğu gerçeği ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım;

Başkanlık Divanında görev alan Başkan ve üyelerin görev sürelerine gelince: Cumhuriyet Senatosu Başkanının görev süresini Anayasamızın 84 nci maddesi «İki yıl» olarak belirlemiştir. Anayasamızın bu kuralını Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da görüyoruz.

Divanın Başkan dışındaki üyelerinin görev süreleri de Anayasamızın 85 nci maddesine göre düzenlenen Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 4 nci maddesinde «Bir yıl» olarak belirtilmiştir. Anayasada ya

da Anayasamızın verdiği yetkiye dayanılarak düzenlenen olan İçtüzükte gösterilen süreleri seçimlerin öne alınması gibi çok önemli hukukî bir neden dışında kısaltacak bir işleme başvurulması Anayasamızın sözünü ettiğimiz kurallarına açıkça aykırı düşer. Bundan başka Divan için Haziran ayında yapılan seçimlerin Kasım ayında yenilenmesi bizi, şimdiki Divanı daha önceki Divanın yarıda bıraktığı süreleri tamamlayacak bir divan durumunda görme düşüncesine götürür. Oysa, bir Başkan veya üyenin kendinden öncekinin tamamlayamadığı süreyi dolduracağını belirleyen durumlar mutlaka yasalarda belirlenmektedir. Yenileme seçimleri sonucunda oluşan Başkanlık Divanının kendinden önceki divanın süresini tamamlayacağını gösteren bir kural ne Anayasada ne de İçtüzükte yer almış değildir.

Bu söylediklerime geçmişteki uygulamalarında savunduğumuz görüşü destekler nitelikte geliştiğini eklemek isterim. M. B. G.'nin sayın sözcüsünde aynı örneği verdi; Ben de vereceğim. 1968 de yapılan Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimlerinden sonra Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına 18 . 6 . 1968 günlü Birleşimde Sayın İbrahim Şevki Atasagun seçilmiştir. 1968 Kasım ayında ve 1969 Kasım ayında yapılan Başkanlık Divanı seçimlerinde başkan seçim dışında bırakılmıştır. Bu uygulama da görülüyor ki, bizim savunduğumuz görüşü desteklemektedir.

Değerli arkadaşlarım;

Sözlerime son vermeden önce akla gelebilecek bir soruya şimdiden yanıt vermek isterim. Nitekim, bir sayın üyemiz Danışma Kurulunca alınan karara karşı yazdığı karşı oy yazısında bu konuya değinmiş bulunmaktadır.

Gerçekten, «Başkanlık Divanı seçimleri hep böyle sürüp gidecek midir?» sorusu akla gelebilir. Böyle sürüp gitmeyeceğini Anayasamız belirlemektedir. Anayasamızın değişik 73 nci maddesinin 4 nci fıkrasının son cümlesi şöyledir: «Bundan sonraki yenileme seçimleri 3 nci fıkra hükümlerine göre yapılır.» 3 nci fıkranın olağan üçte bir yenileme seçimlerini düzenlediği gözönünde tutulunca, 1977 Genel Seçimlerini izleyen Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri 1979 yılı Ekim ayında yapılmış olacaktır. Böylece, Adalet Partili kimi arkadaşlarımızın düşüncelerine ters düşen şimdiki durum da ortada kalkacaktır.

Sizlere açıklamaya çalıştığım nedenlerden dolayı Grupumuz Başkanlık Divanı seçimlerinin yenilenmesi görüşünü benimseyen Danışma Kurulu kararı doğrultusunda oy kullanacaktır.

Beni dinlemek zahmetine katlandığınız için teşekkür eder, saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Grubu adına Sayın Ömer Ucuza, buyurun efendim.

A. P. GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

26 ve 28 Ekim günleri toplanan Danışma Kurulumuz huzuruza bir yazı getirmiştir. Sunuş sırasında Sayın Ünal'dı söz alıp yapılacak müzakerelerde İçtüzüğü'nün 8 nci maddesine göre hareket edilmesini ve geniş bir müzakere açılmasını, ileri sürdüğü nedenlerle talep ettiler. Sayın Başkan da «Evet, 13 ncü maddeye göre müzakere yapılacaktır.» dediler.

Her ne kadar Sayın Başkanlıkça görüş böyle ileri sürülmüş ise de, esasen geniş müzakere ile karşı karşıyayız. İçtüzüğü'müzün 13 ncü maddesi Danışma Kurulunun görevini tayin eder, İçtüzüğü'müzün 8 nci maddesi ise, 1 Kasım'dan önceki hafta içinde Danışma Kurulunun toplam ne yapacağını tespit eder.

Şimdi, biz şu anda İçtüzüğü'nün 8 nci maddesinin tespit ettiği esasları incelemekle görevliyiz; ama elimizdeki «Danışma Kurulu Kararı» denen yazıda İçtüzüğü'müzün 8 nci maddesine göre bir işlemin yapıldığını tespit etmek mümkün değil.

Sayın Ünal'dı, ayın 26'sında toplanan Danışma Kurulunun müzakere safhasını olduğu gibi anlattılar, Sayın Erdem ise müzakerecinin böyle cereyan etmediğini huzuruza gelip beyan ettiler.

Değerli arkadaşlarım;

Şimdi Grupum adına iştirak ettiğim ilk toplantı müzakeresinden başlamak üzere Grupumun görüşünü Yüce Heyetinize arzı çalışacağım. Ondan sonra da görüşümüze karşı ileri sürülen fikirleri de cevaplandıracağım.

Değerli arkadaşlarım;

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün sekizinci maddesinin birinci fıkrası gereğince; Danışma Kurulu, toplantı yılının bitmesinden önceki; yani geçen hafta 26 . 10 . 1977 Çarşamba günü saat 10.00'da toplantıya Başkanlıkça davet edildi ve tayin edilen gün ve saatte Danışma Kurulu toplandı. Bu toplantının gündemi, toplantıya iştirak eden arkadaşların hatırlayacakları gibi, İçtüzüğü'nün sekizinci maddesinin birinci fıkrasına göre, Danışma Kurulunda temsil edilen bütün grupların Cumhuriyet Senatosu üye tan sayısındaki yüzde oranlarını tespit eden bir cetvel

de masanın üzerine üyelerin oturacağı sandalyaların önüne konulmuştu değerli arkadaşlar.

Bu cetvel üzerinde Cumhuriyet Halk Partisinin 41,30 puanından 19 puanın düşülerek, geriye 22,30 puanının serbest bırakılması, bu cetvelin getirilmesi hali müzakereye neden olup, 3 saate yakın müzakere devam etmiştir. Üç saatten fazla süren müzakerecinin konusu Sayın Cumhuriyet Halk Partisinin 19 puanının mahfuz tutulması halidir; yani bu cetvelle göre, 19 puanın karşılığı olan Başkan seçiminin yapılamayacağına, Başkanlık Divanının diğer 12 üyesinin tespiti ve seçimlerinin yapılacağına işaret etti.

Müzakere iki görüş halinde devam etti. Bir görüşe göre, Başkanın seçiminin Haziranda yapılması nedeniyle, dönem başında tekrar yapılmaması görüşüydü. Bu görüş, Sayın Cumhuriyet Halk Partisinin görüşüydü.

Karşı görüş ise, Başkan dahil Başkanlık Divanının diğer üyelerinin tümünün seçiminin yapılmasıydı. Bu görüş A. P.'nin görüşüydü.

Diğer sayın iki grup temsilcileri ise, her ikisinin evvelâ Başkanlık Divanı üyelerinin tümünün seçiminin yapılacağı kanaatinde idiler; fakat Başkanın seçiminin tekrarlanması hususunda katı bir beyan ileri sürmediler. Bunun sebebini de aşağıda arz edeceğim.

Müzakereyi salim bir neticeye ulaştırmak için henüz yayımlanmamış olan Anayasa Mahkemesi kararını neticesinin bilinmesinde yarar olduğu görüşü ileri sürülmüş ve bu arada Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili arkadaşımız da kendi grupuyla danışma imkânının verilmesini istediğinden, ilktoplantıda Danışma Kurulu bir karara varamayıp, iki gün sonraya toplantısını tehir etti.

28 . 10 . 1977 Cuma günü toplanan Danışma Kurulunun kararı elimizde. Bu metnin tetkikinden de anlaşılacağı üzere, bu karar Danışma Kurulu kararı olmaktan uzak bir yazıdır değerli arkadaşlar. Yazı diyorum; çünkü, Danışma Kurulu İçtüzüğü'nün sekizinci maddesi gereğince, toplantı yılının bitmesinden önceki hafta içerisinde toplanan bir Danışma Kuruludur. Yapacağı görev ise, sekizinci maddenin emrini yerine getirmektir. Toplantının nedeni ve gündemi de sekizinci maddede tespit ve tadat edilen hususlardır. Şöyle ki, Danışma Kurulunda temsil edilen bütün grupların Cumhuriyet Senatosu üye tam sayısındaki yüzde oranlarını tespit etmektir. Bu yazıda, grupların yüzde oranını görmek mümkün de-

ğil. Başkan, Başkanvekilleri, İdareci Üyeler ve Kâtip Üyeler için grupların Cumhuriyet Senatosu üye tamsayısına ve oranlarının büyüklük sırasına göre dağıtım cetveli düzenlenecek ve Genel Kurulun gündemine alınacak. Gelen yazı metninde bunları da görmek mümkün değil.

Genel Kurulda, dağıtım cetveli üzerinde konuşma yapıp, konuşmalardan sonra dağıtım cetvelinin Genel Kurulun oyuna sunulması şart. Ortada bir dağıtım cetveli yok. Genel Kurulda ne görüşülecek, neyi oylayacağız?.. Genel Kurul bunu şimdi bilemiyorum nasıl tespit edecek?

Yüce Heyetiniz neyi tasvip edecek ki, bu tasvip sonucu Başkanlık Divanını neye göre seçeceğiz?

Değerli arkadaşlarım;

Bu yazı ile Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 8 nci maddesi tamamen ilga ediliyor. Bununla da kalmayıp Anayasa ve İçtüzüğümüzün başından sonuna kadar, Başkan ve Başkanlık Divanının kuruluşlarını düzenleyen bütün maddeleri de hiç nazarı itibare alınmıyor. Bu nedenlerle, bu yazı üzerinde 8 nci maddeye göre görüşme açılmayacağını Sayın Ünalı ifade buyurdu; ben de aynı kanaatteyim. Grupum da aynı kanatte.

5 Haziran seçimleri sonucu cüzi bir puan farkından bahisle, 1 Kasım 1977 tarihinde 2 yıllık müddeti bitecek Başkanın müddetinin bitimini beklemeden, ekseriyet oylarıyla Başkanlıktan ıskat ile yaratılan fiili durumun devamını sağlamaya da bu yazı imkân veremez değerli arkadaşlarım.

Nitekim, bu yazıya müstenkif kalan Sayın Çelebi'nin, müstenkif kalma kararını açıklayan yazısında açıkladığı gibi, Haziran seçimlerini sağlayan oyların çoğunda, Kasım'da tekrar seçimlerin yenileneceği fikri hâkimdi; çünkü Haziranda yapılan Başkan seçimlerinin 2 yıl süreceği, müzakereler ve oylama sırasında dile getirilmemiştir; emsali de bugüne kadar yoktur.

Nitekim, aynı günleri takip eden günlerde seçilen Başkanlık Divanı Üyelerinin müddetlerinin yenileneceği kanaat ve fikri, 26 Ekim 1977 Çarşamba günü yapılan ilk Danışma Kurulu toplantısında bulunan, bu yazıda kabul oyu alan sayın üyelerin hepsinde hâkim fikirdi.

Ne hazin ki, bu yazıda Başkanlık seçiminin yenilenmemesi fikrini güçlendirme çabası için sayın Danışma Kurulu üyeleri, iki gün sonra, iki gün önce taşıdıkları fikirden rücu etmişlerdir.

Anayasa ve İçtüzük hükümleri, yenilenmesi gereken bir Başkan seçimi için toptan rafa kaldırıyor. Hukuk susturuluyor ve oy çokluğu bir güç haline, bir hukuk kaynağı haline getiriliyor.

Değerli arkadaşlarım;

Dönembaşının 1 Kasım olarak seçilişinin, Anayasalarımızdaki nedenleri üzerinde durmayacağım. Toplantı yılının tarifine de lüzum yok; ama İçtüzüğün 1 nci Maddesi hükmünün tatbikatı için Yüce Kurulunuzda nice günler müzakereler cereyan etti, kararlar alındı ve tatbikatta, Anayasa Mahkemesince alınan kararlarla boşluklar dolduruldu. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanının, kısmi Senato seçimleri nedeniyle boşalan Başkanlık Divanı üyelikleri bugüne kadar, 1 Kasım gününden itibaren yenilenmiştir.

1961 yılı Ekiminden 1 Kasım 1977 tarihine kadar geçen yıl adedi 16 olmasına rağmen, o tarihten bugüne kadar Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı seçimi sayısı 16 olmayıp 21'dir. Buna neden ise bir kısım kısmi Senato seçimlerinin Haziran ayında yapılmış ve boşalan yerlerin tamamlanmış olmasından ileri gelmektedir. Haziran'da yapılan Başkanlık Divanı üye seçimlerinin tekrar Kasım'da yenilenmesi Anayasa ve İçtüzüğün amir hükümlerinin yerine getirilmesi gereğidir. Nitekim İçtüzük, Başkanlık Divanı seçimlerini tanzim ederken, siyasi parti grupları seçimlerinin de her toplantı yılının başından itibaren bir hafta içinde tespitini 15 nci madde ile emretmiş, 17 nci madde ile Başkanlık Divanı seçimlerinden sonra ilk birleşimde görevleri iki yıl devam etmek ve üyeleri Genel Kurulca gizli oyla seçilmek üzere komisyonların teşekkülünü tanzim etmiştir.

Değerli arkadaşlarım;

Bugün huzuruza getirilen bu yazı, tasvip ettiğiniz takdirde Tüzüğün Cumhuriyet Senatosunun çalışmalarını tanzim eden ne kadar maddesi varsa onları işletmez hale getireceğimiz gibi, bundan önceki tatbikatın dahi usulsüz olduğunu, yanlış yapılmış bulunduğunu tasdik edecektir. Getirilen yazı nereden bakılsa, ne Anayasaya, ne İçtüzük hükümlerine, ne de 16 yıllık tatbikata uygun düşmemekte; aksine, ters düşmektedir. Adalet Partisi olarak mer'î mevzuata ters düşmemek için bugün görev süreleri dolmuş olan dağıtım cetvelinde bize düşen oran nispetinde Divan Üyesi adayı arkadaşlarımızı yeniden tespit etmiş bulunmaktayız ve Başkanlığa da sunmuş bulunuyoruz.

15 kişi ile toplanan Danışma Kurulundan 5 kabul oyu ile huzurunuzda gelen yazıyı tasvip ettiğiniz takdirde, Başkanlık Divanındaki partili üyelerimiz kendilerini bu karar ile bağlı kabul edemeyecekler ve bu görevlerinden istifaya mecbur kalacaklardır.

Adalet Partisi olarak Yüce Kurulu daha fazla meşgul etmek istemiyoruz. Adalet Partisi olarak Yüce Senatoyu, Anayasa ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğüünü uygulaması ve hukukun hükümran olmasını diliyoruz. Esasen Haziran 1977'de yapılan Başkan seçiminin teminini sağlayan ekseriyet kararının iptali için de Anayasa Mahkemesine dava açtık. Yüksek Mahkemenin bu yolda ne karar verdiğini henüz Resmî Gazetede görmediğimiz için bu nedenle görüşlerimizi muhafaza ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım;

Benden önce bu kürsiye gelen arkadaşlarımdan Sayın Gürsoytrak, sürenin dolmadığını, bu nedenle hem Başkanın; hem de Başkanlık Divanı üyelerinin süreleri doluncaya kadar seçimlerinin yapılmaması ve göreve devam etmeleri gerektiğini söylediler.

Şimdi Anayasanın 84 ncü maddesinin 2 ncü fıkrasındaki hüküm, iki yıllık katı bir hükümdür. Arkadaşım, basa basa buraya dayanıyor. Şimdi 1977 Haziran'ında Başkan olan arkadaşımız 19 aylık Başkan idi. Anayasanın iki yıllık müddetinin başından sonuna kadar devam edeceğini ileri süren arkadaşımı, keşke 13, 14, 16 Haziran günü bu kürsiye gelip bu müddet katidir, boşalma olmamıştır Başkanlıkta. Onun için Başkanın müddeti iki yıl bitinceye kadar devam edecektir diyelerdi.

Arkadaşım kendi fikrini kuvvetlendirmek için dönüyor 1968 Haziranında yapılan Başkanlık seçimini de emsâl gösteriyor.

Değerli arkadaşlarım;

1968 kısmi Senato seçiminde Sayın Atasagun seçimden önce Cumhuriyet Senatosunun Başkanı idi. Altı yıllık seçim müddeti bittiği için seçime gitti, tekrar seçildi geldi. Geldi; ama seçime gidip geldiği için Başkanlık sıfatı düşmüş oldu. Başkanlıkta bir boşluk vardı. 1968 Haziran'ında Cumhuriyet Senatosu Başkanı yoktu değerli arkadaşlarım, boşalmıştı. Bu tarihte boşalan yere seçim yapıldı, yine Sayın Atasagun Başkan oldu. Halbuki, 5 Haziran seçimlerinden sonra yapılan Başkan seçiminde, 24 ay müddeti olan Başkanın 19 aylık hizmet müddeti içinde daha beş aylık müddeti varken kesildi. Yani, Haziran'da yapılan seçimi 1968 seçimi ile kıyaslayarak bir yere varmamız mümkün değildir. O başka bir seçimdir, bu bir başka seçim oldu.

Şimdi arkadaşımın fikrini bir an için kabul etsek, Sayın Sırrı Atalay Başkan seçildiği zaman, Başkanlık seçiminin müddeti iki yıldır bozulmaz; ama bir başka arkadaşımız Başkan seçildiği zaman, gerektiğinde bu iki yıllık müddetler kesilebilir, yeni seçimler yapılır gibi bir fikri destekliyor görünüyor değerli arkadaşlarım.

Anayasa Mahkemesine Adalet Partisi Grubu olarak müracaat ettik. Aynı fikrin takipçisiyiz. Anayasa Mahkememizin bizim açtığımız davayı reddettiği yolunda basında haberler çıktı;

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Davamızın kapsamı nedir Sayın Ucuza!

A. P. GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Ama, bizim Anayasamızın 152 ncü maddesinde bir hüküm var: Anayasa Mahkemesi verdiği kararı gerekçesiyle Resmî Gazetede ilân etmedikçe, ona duyulan şeyleri Anayasa Mahkemesi nazariyle bakmak mümkün değildir. Bu bakımdan..

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Neyi dava ettiniz?

A. P. GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Neyi dava ettiysektik.

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Neyi dava ettiniz, onu öğrenmek istedim, sataşma için değil.

A. P. GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Çok iyi biliyorsun Hasan Bey neyi dava ettiğimizi. İki senelik müddeti kesemezsiniz, kesmeniz mümkün değil diye dava ettik.

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Divan da dahil mi? Bunu sormak istedim.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmak yok.

A. P. GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Siz Divanı da ona uydurmak için hareket ettiniz, onu da tasvip etmedik. Onu tasvip etmediğimiz için bugün huzurunuzda da tasvip etmediğimiz fikrile geliyoruz. Fikrimizin yanlış mı, doğru mu olduğunu ancak Yüksek Mahkeme söyleyecektir değerli arkadaşlarım.

Şimdi bir değerli arkadaşım buraya geldi, «Efen-dim, iki ay sonra, üç ay sonra Anayasa Mahkemesinden çıkacak karara göre bir şeyler yaparız, şimdi bunu bozmayın» gibi bir fikir ileri sürüyor, bu da mümkün değil.

Değerli arkadaşlarım;

Netice itibariyle, Başkanlık Divanı, toplantı yılı 1 Kasım olduğuna göre bu tarihten başlar ve erte-si Kasım'a kadar bir yıl devam eder; ama kısmi Se-

nato seçimleri Haziran'da olduğu takdirde boşalınan yerler doldurulur.

Nitekim Sayın arkadaşımız Çelebi, muhalefet serhinde açıkça ifade etti. Bütün arkadaşlarım da tahmin ediyorum aynı kanaati taşıyor. Haziran'da yapılan seçimlerin Kasım 1'de tekrar yenileneceği kanaatini de umumî olarak muhafaza ediyorlardır.

Nitekim, Sayın Başkan da aynı kanaati taşıdığı içindir ki, sadece kendi seçimini hariç tutarak, Başkanlık Divanının 12 üyesinin seçimi için 26 Ekim günü yapılan Danışma Kurulu toplantısına da o yolda bir cetvelle geldi. Maalesef iki gün sonra başka bir tutumla huzurunun bir yazı getirdiler. Yazı diyorum sevgili arkadaşlarım, 1 Kasım'dan önce yapılan Danışma Kurulundan böyle karar çıkması mümkün değil. 8 nci madde tamamen ilga edilmiş durumdadır. 13 nci maddeye göre doğrudur. Başkan ve Başkanlık Divanı seçimleri için dağıtım cetvelini yapmak üzere 8 nci maddeye göre toplantı yapılması gerekir. Toplantı 8 nci maddeye göre yapılmıştır; ama elimizdeki karar denilen bu yazı 8 nci maddenin hükmüne tamamen zıt, bambaşka ve 8 nci maddeye uymayan bir yazıdır. Biz bu yazıda 5 kabul, 5 ret, 5 çekinse gibi de bir oy görüyoruz. Bilmiyorum, ne fikir getirdi huzurunuzda?.. Onu anlamak da çok zor.

Beni dinlediğiniz için Grupum adına Yüce Heyetinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ucuza. Sayın Şerif Tüten, buyurun.

ŞERİF TÜTEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri;

Danışma Kuruluna katılmış ve orada çekinse oy kullanmış bir arkadaşımız olarak şahsım adına konuşmak üzere ve fikirlerimi beyan etmek için kısaca söz almış bulunuyorum.

Bu konuşmamda ben, Başkan ve Başkanlık Divanı seçimlerinin bugün yapılması ya da mevcut Divanın devam edip etmemesi hakkında bir beyanda bulunacak değilim. Esasen, Komisyondaki çekinse görüşüm de bunu ifade etmektedir. Çünkü, bugüne kadar, gerçekten Haziran'dan bu yana kadar bu konuda yapılan tartışmalar, bilhassa büyük partilerin zaman zaman kendi fikirlerini diğerlerine aktarmak suretiyle daha önce müdafaa ettiğini fikrin bugün aksini, dün müdafaa ettiğini de bugün müdafaa eder duruma geçmiş olmaları dolayısıyla; ayrıca, Anayasa Mahkememizin de bütün temennilerimize

rağmen bugüne kadar bizi kesin olarak aydınlatacak bir kararı henüz çıkaramamış olması nedeniyle gerçekten tereddüt içinde bulunuyoruz. Ancak, ben şu nu ifade etmek için söz almış bulunuyorum.

Sayın senatörler;

Anayasalar dahil, kanunlar, o toplumun, o andaki ihtiyaçlarına, içinde bulunduğu durumlara cevap verdiği sürece değer taşırlar. Esasen hukuk devleti olmanın temeli de budur. Bugün Türkiye'nin, yurdumuzun içinde bulunduğu durum nedir? Millet bizden ne istemektedir, bu durumda neyi yapmamız gerekir?

Pek tabii olarak demokratik bir memlekette, bir hukuk devletinde parlamentolarda her hangi bir davranışta bulunurken anayasaların, içtüzüklerin, geleneklerin esas alınması kadar tabii bir şey olamaz. Ancak, eğer memleketin içinde bulunduğu durum nazara alınmadan, ayrıntılara kadar inmek suretiyle milletin ihtiyacını hiç nazara almadan bu tartışmaları uzattığımız takdirde, demokrasinin neye hizmet ettiği meselesi akıllarda şüphe olarak ortaya çıktığı takdirde, gerçekten bunun üzerinde durmak gerekir.

Bugün Türkiye'de, ister demokratik olsun; ister kapitalist ifade edilsin veya sosyalist ifade edilsin dünyanın hiç bir memleketinde görülmeyen bir boşlukla karşı karşıyayız. Meclislerimizden bir tanesi Başkan ve Başkanlık Divanını seçemediği için, uzun süreden beri milletin beklediği hizmeti verememektedir. Nedir milletin, bizi seçen insanların beklediği?.. Onların kanunlarını yapmamız; eksik buldukları kanunları, gelişen yeni ihtiyaçlara göre yapılacak düzenlemeleri kısa sürede tamamlamamızdır. Ortada, bunu yapmamış bir durumumuz vardır.

Bu bakımdan, hal böyle iken; Anayasaya uygun veya değil, İçtüzüğe uygun veya değil, bugün Senato kamuoyunun karşısına Başkanlık Divanı turlarıyla uğraşır bir halde çıkarılırsa, gerçekten bu Parlamentosunun itibarı üzerinde düşünmek ve dolayısıyla demokrasinin işlerliği üzerinde düşünmek gerekiyor demek. Benim şahsen görüşüm bundan ibaret. Bunu halletmek durumunda olduğumuzu düşünmemiz gerekiyor. Yoksa iki büyük partiye genellikle sesleniyorum: Eğer bugün seçim yapılmasına karar verir iseniz (ki, bizim için her iki karar da; seçim yapılması veya devam edilmesi kararı da muhtemeldir.) çok istirahat ediyorum, anlaşıyor. Tüzüğün istediği, Anayasanın istediği üçte iki oranlar gerekiyorsa, derhal bunu ilk celsede yapınız ve milletin huzuruna onların bizden beklediği kuvvet içinde çıkmış ve demokrasiyi güçlendirmiş olarak çıkınız. Yok, devam

etmesin» şeklinde karar veriyorsanız, o zaman gene anlamız; milletin huzuruna bunu bir münaaka meselesi olarak götürmeyiniz. Benim şahsi görüşüm budur.

Millet bizden çalışma istiyor, biz de çalışmak istiyoruz. Buna bütün büyük parti grupları ve diğer arkadaşlarımızın da aynı heyecanla katıldığına inanıyorum. Esasen Danışma Kurulunda da müzakere-ler bu şekilde cereyan etmiştir. O bakımdan ben, artık bugün milletin karşısında, «Seçimi şu maddenin şu fıkrasına göre şimdi mi yapalım veya devam mı ettirelim?» meselesinin çoktan geçtiğini ve milletin bizden hizmet beklediğine inanıyor, bu bakımdan hepimize saygılar sunuyorum.

Sağolun. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ünalı.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bu mesele, gerek Haziran ayında geniş ölçüde müzakere edildi, gerek şimdi muhtelif arkadaşlarımız tarafından, o zaman eksik bırakılmış birçok hususlara temas edildi. Ben, şimdi meseleyi huzurunuzda iki noktada arz ve izaha çalışacağım.

Mesele, Başkan seçimi ve Başkanlık Divanı seçimi ile ilgilidir. Zaten huzurunuzda, gelmiş olan Danışma Kurulu kararı da bu iki noktada ayrı ayrı seçime mahal olmadığını bildirmektedir. Ben ise, yine bunları ayrı ayrı İttüzüğümüz ve Anayasamız hükümlerine göre arz ve izaha çalışacağım.

Anayasamızda toplantı yılının başlangıcı olarak 1 Kasım gösterilir. İttüzüğümüzün 1 nci maddesi de, Anayasa hükmüne uyarak, toplantı yılının başlangıç tarihini 1 Kasım olarak belirtir. Bununla da iktifa etmez, aynı maddenin daha aşağılarında tarifini yapar; toplantı yılı, 1 Kasımdan Ekim ayı sonuna kadar süren müddet içerisinde mütalaa eder. Binaenaleyh, böyle olunca, Başkanlık Divanının seçimlerinin, Başkanlık Divanı ile vücut bulan Cumhuriyet Senatosu faaliyetinin başlangıcının 1 Kasım olması gerekir. Bu itibarla da tatbikata bakmak zaruretini hâsıl olur.

Tatbikatımızda, 1961 yılından bugüne kadar Başkanlık Divanı seçimleri İttüzüğümüzün 8 nci maddesine göre 1 Kasımda yapılmıştır. Ancak, üçte bir yenileme seçimleri dolayısıyla Haziran aylarında yapılmış olan seçimlerden sonra, şayet Başkan seçime gitmiş ve Başkanlık inhiâl etmiş ise, Başkan da dâhil olmak üzere, Başkanlık Divanında noksan bulunan üyelükler seçime tabi tutulmuştur.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Oran değişmişse.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Oran değiştiği takdirde de öyle olmuştur, değişmediği takdirde de öyle olmuştur. 1 Kasımda seçilmiş olan üyeler, eğer seçime gitmemişlerse, vazifeleri devam ediyorsa, yeniden Başkanlık Divanı seçimlerine tabi tutulmamış, seçime gitmek suretiyle boşalan yerler olmuş ve bu nedenle seçim sonucuna göre Divanda partilerin oranları değişmişse, o oranlara uydurulmak suretiyle, sadece boş olan yerler seçime tabi tutulmuştur.

Şimdi, bizim meselemizde de iş, baştan itibaren çok geniş bir hava ile getirildi, çok geniş bir değişiklik varmış gibi empoze edildi. Halbuki, alt tarafı beş puanlık bir değişiklik vardı. Adalet Partisi Divanda temsil ettiği yerlerden bir Divan Kâtipliğini kaybetmişti, bu suretle beş puan eksilmişti. Cumhuriyet Halk Partisinin ise 34 puan vardı, 37 puan temsil ediyordu. Hani, burada iddia ediliyor, «Siyasi partiler oranlarından ne fazla, ne eksik Divanda temsil edilemezler.» deniyordu. Ediliyordu. Seçimden evvel Cumhuriyet Halk Partisinin 34 puanı vardı; 34 bile değildi de 34'e iblâğ ediyorduk. 33,80 küsürdü. 34 diyelim; 37 puanlı temsil ediliyordu. Seçimden sonra bu 42 puan oldu. Başlamış olan, seçimde kazanamamış olan bir Divan Kâtibi arkadaşın üzerinde taşıdığı beş puan açıkta kalmıştı, bu beş puanlık açık Cumhuriyet Halk Partisine verilmek suretiyle, temsil ettikleri 37 puan 42 puana vardırılmak suretiyle, mesele halledilip gidiyordu. Şurada konuşan bütün arkadaşlarım değindiler; biraz sonra arz edeceğim, bize malûmat olarak Sayın Başkan tevdi buyurdular, orada da göreceksiniz, Anayasamızın başkanlar için tespit etmiş olduğu müddet iki yıldır ve bu iki yıl katidir.

Şimdi, Cumhuriyet Senatosu Haziran ayında bir karar aldı. Karar alır, bu karara itiba edilir; ama karar Anayasaya da uymayabilir. Her zaman uygun karar çıkaramıyoruz. Uymayabilir ve böyle bir karar çıkmış. Anayasaya uymuyor. Neden uymuyor?.. O zaman Başkan olan Sayın Tekin Arıburun, iki yıllık müddetini doldurmadığı halde, o kadar bu müddeti kesiyor ve yerine bir başkasını seçiyor. Kesemez. Niye kesemez?... Çünkü; ne Anayasamızda, ne İttüzüğümüzde iskat müessesesi yoktur. Bu bir iskattir. Müddeti dolmamıştır.

Sonra; «Bu karar doğru» diyenlere şunu sorarım: Bu kararla biz, Anayasamızın iki yıllık müddetini

değiştirmiş oluyoruz. Çünkü; biz bu kararla o müddeti kesiyoruz ve yeniden iki sene veriyoruz. Bu olmaz, mümkün değil.

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Milletin iradesi bu.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Milletin iradesi başka. Bu Anayasa da her halde başkasının iradesi değil, o da milletin iradesi. Biz Anayasaya dayanıyoruz.

Şimdi, Anayasanın hükmü var; sarih. Bu 1,5 sene de olamaz; ama «Oluyor» deniyor. Ne için «Oluyor» deniyor? Değişiklik oldu... Yani, Anayasanın belli ettiği bir şeyi bu karar değiştiriyor. O nedir biliyor musunuz arkadaşlar?.. 19 puanı olan bir kimse ancak seçilebilir, 19 puanı olmayan hiçbir kimse Başkan seçilemez manasına geliyor bu karar. Çünkü, müstakil herhangi bir üye (Anayasamıza göre bu hüküm sarhtır) Başkan seçilme hakkını haizdir. E, seçildi. 19 puanı olmadı için, «Sen ver bakalım bu 19 puanı, veremezsen çekil.» diyebilir miyiz? Diyemeyiz.

Sayın Arıburun, o müzakereden bir gün evvel Adalet Partisinden istifa etseydi, müstakil olsaydı, Adalet Partisine bir şey demek hakkı doğar mıydı? Doğmazdı. Çünkü, Anayasaya göre müstakil bir üye de Başkan olabileceğine göre, kimse o hakka tecavüz veya tasallut edemezdi veyahutta isnatta bulunamazdı.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşan arkadaşımız, Tüzük maddesine dayanarak, «Tüzüğümüzün 3 ncü maddesi Başkanlık Divanının bir küll halinde mütalâa etmiştir. Binaenaleyh, Başkanlık Divanındaki oranlar değişmiştir, Başkanlık Divanı değişecektir. Şu halde değişince, Başkan da yalnız başına kalamayacaktır.» Diyor. Ama şimdi sayın arkadaşlarımız pekâlâ burada izah ettiler, aynı şeyin aksini söylediler, dediler ki, «Tek başına Başkan da kalabilir.» Doğrudur.

Şimdi muhterem arkadaşlar; bu noktadan başlarsak, Başkanlık Divanı küll halinde değildir. 3 ncü madde, sadece Başkanlık Divanının hangi görevlilerden meydana geldiğini gösterir. Eğer küll halinde mütalâa edilecek olsaydı, İçtüzüğün ve Anayasanın birçok maddeleri ayrı ayrı ısdar edilmezdi. İçtüzüğümüzün birçok maddeleri Başkanlık Divanında, Başkanvekillerinin, İdare Âmirlerini, Divan Üyelerinin ve Başkanlık Divanının umumî olarak görevlerini, Başkanın görevini hepsisini ayrı ayrı maddeler halinde saymıştır. Yani, bir küll halinde çabışıklarının dışında da bunların vazifeleri vardır, va-

zife görevliler manasınadır. Eğer küll halinde mütalâa etmek zorunda olsaydık, Başkanlık Divanı bir idare meclisine benzerdi. Ancak bir araya geldikleri zaman karar alabilirler ve sadece o karar hüküm ifade eder, onun dışında ayrı ayrı oldukları zaman hiçbir yetkileri bulunmazdı, hiçbir vazife yapamazlardı. Küll halinde olmasının manası budur.

Binaenaleyh, Başkanlık Divanının vazifesi bir toplantı yılının başında başlamıştır. Yani, 1976 yılının 1 Kasımında Başkanlık Divanı üyeleri seçilmiş. Neye göre seçilmiş?.. Şiyasi grupların kuvvetleri oranında Başkanlık Divanına katılacakları şekilde hesaplar yapılmış; dağıtım cetveli ortaya çıkmış ve ona göre yapılmış. Sonra ne olmuş?.. Sonra, Meclis kararıyla bunların birtakımlarının vazifelerinin bittiğine hükmedilmiş, bir kısmı da seçimden gelmemiş. Hükmedilse de ne olursa olsa; yani her ne suretle olursa olsun o yerler boşalsa, ondan sonra seçilenlerin muvâk surette 1 Kasım'dan 31 Ekim'e kadar olan süreyi doldurmaları gerekir. Bu böyledir. Bunun böyle olduğunu bize Sayın Başkanımız birtakım etütler yaptırmışlar, birtakım notlar verdiler, bu notlardan sizlere arz edeyim.

Şimdi, Anayasamızda birtakım hükümler var. Anayasa tarafından hizmet süresi, her görevlendirilen kişi için kesin süre olarak belirlenmiş hizmet yerleri var. Bunlar nereler... Bunlar;

1. Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanları. Anayasanın 84 ncü maddesinin ikinci fıkrası.
2. Cumhurbaşkanı. 7 yıllık süre için seçilir. Anayasa madde 95.
3. Devlet Güvenlik Mahkemeleri Başkan, üye ve yedek üyeleri ile savcı ve savcı yardımcıları üç yıl için atanırlar.
4. Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Birinci Başkanı, Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süreleri.

Bunlar tam ve katî sürelerdir; yani boşaldığı takdirde yerine seçilenler burada gösterilen tam süreler için seçilirler. Meclis Başkanı da Senato Başkanı da öyledir.

TALÂT DOĞAN (Rize) — Eksiği tamamlamazlar.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Eksiği tamamlamazlar, noksan kısmı tamamlamazlar. Oralar her ne suretle olursa olsun boşalmışsa, oraya seçilenler bu müddeti doldururlar. Yani yeniden müddeti doldururlar. Ama, «Hizmet süresi belli periyotlara bağ-

lanmış hizmet yerleri» diyor. Bunlar bu kategoriye giren hizmet yerlerinde herhangi bir nedenle boşalma olması durumunda yeni seçilen, yerine seçildiği görevinin kalan süresini tamamlar. Sayın Başkanımız bu cetveli hazırlamış, bize verdiler, bilgi olarak dağıttılar? Burada Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünde yer alan «Başkanvekilleri, İdare Amirlikleri, Kâtipler ve daimî komisyon üyeliklerinin görev sürelerine ilişkin hükümler de bu niteliktedir. Yani, başladıkları yerden, zaman doldurma niteliği...

Arkadaşlar, böyle olduğuna göre, Haziranda yapılmış olan seçimler; kendilerinden bir evvel, 1 Kasım'da seçilmiş olanların yerine seçilmişlerdir ve 1 Kasım'da bunların müddeti dolmuştur.

Binaenaleyh, Danışma Kurulunun bu kararı, Divan için ileri sürülmüş olan bu karar, yerinde bir karar değildir ve Başkanlık Divanı üyeliklerinin 1 Kasım'da tekrar yenilenmesi gerekmektedir, hatta zaruret halindedir.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi gelelim Başkan seçimine.

Başkan seçimi konusunu uzatmayacağım; Anayasamızın 84 ncü maddesi her bölümünde ayrı ayrı hükümler ısdar etmiş.

Birincisinde diyor ki, «Başkanlık Divanı siyasi parti gruplarının kuvvetleri oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.» Bu ifadenin içinde Başkan mevcut değildir. Çünkü, Başkan orana dahil değildir. Başkan, müstakil bir üyeden de olabilir. Olabileceğini farz ve kabul ederek Anayasa bu hükmü koymuştur; ama onun dışında kalan başkanvekilleri, idare âmirleri ve kâtip üyeler, siyasi parti gruplarınca aday gösterilmek suretiyle onların oranına dahildirler, onlar tarafından aday gösterilirler. Bu itibarla, Başkanın bunun dışında mütalâa etmek lâzım. O kadar etmek lâzım ki; aynı maddenin diğer fıkralarında «Başkan oy kullanamaz.» der. Yani Başkanın tarafsızlığını tespit eder. «Başkan, Genel Kurulda, birinci oylamada üçte iki, ikinci oylamada üçte iki, üçüncü oylamada salt çoğunlukla, gizli oyla ve 2 yıl müddet için seçilir.» der. Başkanlık Divanından ayırmış. Başkanlık Divanı için Anayasa müddet koymamış, İçtüzüğe bırakmış. İçtüzüğümüzün 4 ncü maddesi de onu tespit etmiş.

Bu itibarla, Başkanın 2 yıl müddetle seçilmiş olması bu hükme göre katî bir mana ifade eder ve Sayın Tekin Arıburun'un, seçilmiş olduğu müddetten, 1 Kasım'a kadar olan zaman içerisinde Başkanlığı hüküm sürer. Alınan kararla Sayın Tekin Arıburun görevine devam etmemiştir; ama bizim gönlümüzde ve hukuk anlayışımızda onun Başkanlığı etmiştir. Bunun içindir ki, Anayasa Mahkemesine müracaat etmişiz; Anayasamızın 84 ncü maddesine ve İçtüzüğün orada saydığımız birçok maddesine; yani 1 nci, 3 ncü, 4 ncü, 5 nci, ta 18 nci maddesine kadar her birinde bu fikrimizi tespit eden kısımlar vardır. Anayasamızın da, yalnız 84 ncü maddesi değil; yine o dilekçemizde zikrettik, durum birçok maddeleriyle ilgilidir.

Bu sebepten, bir noktaya daha temas etmek suretiyle sözümlü bitireceğim. Arkadaşlarımız emsal olarak Sayın Atasagun'un durumunu gösterdiler. Bizim buradaki meselemizle, Atasagun'un durumu hakkında en ufak bir nispet bulunmamaktadır. Zira, o seçime gitmiştir; orası inhilâl etmiştir ve onun üzerine seçim yapılmıştır. Anayasa hükmüne göre yapıldığı tarihten itibaren iki yıl müddetle devam edecektir. Onda bir sakatlık yok; ama Cumhuriyet Senatosunun Genel Kurulunda alınan bir kararla Anayasamıza verdiği bir hak geri alınmış, yeni bir iskat müessesesi getirilmiştir. Biz buna itiraz ettik, bu kararın Anayasaya uygun düşmediğini, binaenaleyh bunun düzeltilmesini istedik.

Şimdi, «Anayasa Mahkemesinin kararı gazetelerde çıktı, tekzip de edilmedi, binaenaleyh doğrudur.» dendi. Böyle şey olmaz beyler. Bundan evvel de Anayasa Mahkemesinin kabul ettiğine dair bir yazı çıktı; ona da inanmadık, buna da inanmadık. Bizim inanmamız için, sizlerin inanması için, gerekçesi ile birlikte Aayasa Mahkemesi kararının ilân edilmesi lâzımdır.

Şimdi, bendeniz yine, bizim Sayın Başkanımızın bize malûmaten vermiş oldukları bilgide bir kısım var; onu Sayın Başkanımızdan soracağım.

Şimdi, bakın ne diyor arkadaşlar; «Anayasamızın 84 ncü maddesinin ilk fıkrasında yer alan kuvvet ölçüsünde temsil ilkesi ile ikinci fıkrasında yer alan Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanları, ikişer yıl için seçilirler, kuralı ve 16 Haziran 1977 günü yapılan Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı seçiminin iptali amacı ile Adalet Partisi tarafından açılan davanın reddine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinden (Şimdi, böyle bir gerekçe var mı, yok mu?...)» şu hukuksal sonuç çıkmaktadır: Siyasal parti gruplarının kuvvet oranlarında büyüklük sırasının değişmesini ve yeni dağıtım çizelgesi düzenlenmesini gerektirecek ölçüde değişiklik vu-

kubulmamak koşulu ile Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanları seçtikleri tarihten itibaren iki yıl süre ile görev yaparlar.»

Burada Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesi nerede?.. Eğer bizim bilmediğimiz..

BAŞKAN — Devam edin efendim.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — İşte, onu öğreniyim de efendim, ona göre..

BAŞKAN — Siz devam edin efendim, devam edin.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Peki.

Anayasa Mahkemesinin kararı gazetede çıktı; ama hakikaten Anayasa Mahkemesi karar verdi mi, vermedi mi?.. Bu belli değil. Bunu şu anda biz bilmiyoruz. Bilmediğimize göre de, bilmediğimiz bir şeye herhangi bir hükmü istinat ettirmemiz mümkün değildir.

Şimdi, Sayın Gürsoytrak da bir şey söylediler; «Adalet Partisi, Meclisin kararını tanımıyor.» dediler. Öyle bir şey yok. Biz, Meclisin kararını tanıdık; yani saygılı olduk; ama Anayasa Mahkemesine gidip müracaat ettik.

«Eğer bunlar fikirlerinin sahibi olsalardı (ki, ben öyle anladım, kusura bakmayın, belki yanlış ifade etmiş olabilirim) Meclise devam etmezlerdi; Meclisten çekilirlerdi.» gibi, bir şey söylediler. Biz bunu o zaman yaptık. Bir ay müddetle aday göstermedik, devam etmedik; ama daha fazlasını da, Meclis çalışmalarını sabote eder durumuna düşmemek için yapmadık ve bir ay sonra grupumuz Divana adaylarını göstredim ve ondan sonra da Yüksek Mahkemenin kararını beklemek üzere devam ettik. İhtilâf bir mevzuu vardır ortada; ihtilâf halledilinceye kadar Meclis çalışmalarını yürüttük. Yani kusurumuz varsa, budur; ama inançlarımızda, Anayasa anlayışımızda, Tüzük anlayışımızda herhangi bir değişiklik olmadı.

Şimdi, Sayın Başkanım, ben sözlerimi bitiriyorum. Böyle bir karar var mıdır?..

BAŞKAN — Sayın Ünalı, Anayasa Mahkemesinin kararı yoktur. Buradaki ifade, Anayasa Mahkemesinin ret kararı ile iki fıkra arasında bir çelişki bulunmadığı, birbirini tamamladığı anlamdadır. O şekilde açıklama yapmış bulunuyorum. Böyle bir karar yok şüphesiz. Açıklanmadı Anayasa Mahkemesinin kararı. Yorumdur efendim bu. Buyurun, devam edin.

MEHMET ÜNALDI (Devamla) — Açıklanmayan bir kararın yorumu olmaz.

Ben bu kararla iktifa edeyim öyle ise.

Yalnız, gönül arzu ederdi ki, Anayasa Mahkemesi böyle ehemmiyetli bir meselede Meclisi bu halere düşürmeden, uzun müzakerelere, münaakaşalara meydan vermeden bu tatil müddeti içerisinde bir karar verseydi ve bunu gerekçesiyle ilân etseydi saygı duyardık; ama bu şekilde hareketi de, elbette yalnız bizi değil, her halde kendilerini de düşündürecektir.

Saygılar sunarım efendim. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ünalı.

Söz sırası Sayın Hasan Güven'in. Ancak, Sayın Erdem Danışma Kurulu Raporunun Sözcüsü olarak söz istiyorsunuz.

Buyurun Sayın Erdem.

DANIŞMA KURULU SÖZCÜSÜ RAHİM ERDEM (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Çok kıymetli fikirler dinledik bu kürsüden. Hakikaten mesele enine boyuna tartışıldı. Ben sizleri bu sebeple uzun süre işgal etmeyeceğim.

Sayın üyeler;

Önümüzdeki konuyu halletmek için 1961 Anayasasında iki tane hüküm vardır. Bunlardan birincisi Anayasamızın 84 nci maddesi, diğeri ise Anayasamızın 85 nci maddesidir.

Anayasamızın 84 nci maddesinin 1 nci fıkrası, Meclislerin Başkanlık Divanlarının o Meclislerdeki siyasi grupların kuvvetleri oranında teşekkül etmesi emrini koymuştur. 2 nci fıkra ise, Başkanların hangi çoğunlukla seçileceklerini ve de sürelerini tespit etmiştir.

85 nci maddeye gelince; 84 nci maddeyi kuvvetlendirici bir ifade ile Cumhuriyet Senatosunun ve Millet Meclisinin kendi işlerini birtakım tüzükler tanzim ederek yoluna koyacağını emretmiştir ve orada da; yani 85 nci maddede de, içtüzüklerin yine 84 nci maddede belirtilen, siyasi parti gruplarının kuvvetleri oranında temsililerini içeren tüzükler yapmayı emretmiştir, Cumhuriyet Senatosuna ve Millet Meclisine.

Cumhuriyet Senatamız da Anayasamızın bu 85 nci maddesine uyarak bir içtüzük yapmıştır ve bu içtüzüğün 3, 4, 5, 8 ve 13 nci maddelerinde, Anayasamızın 84 nci ve 85 nci maddelerine paralel hükümler getirerek Divanın nasıl teşekkül edeceğini tanzim etmiştir.

İçtüzük hükümleride, Anayasa hükümlerine paralel olduğu sürece tatbik etmek bakımından Anayasayla hemen hemen aynı kuvvete sahiptir.

Anayasamızın 84 ncü maddesi başlık olarak «Başkanlık Divanı» terimini kullanmıştır. Anayasamızın 85 nci maddesinin emrine uyularak tanzim edilen Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 3 ncü maddesinin başlığı da «Başkanlık Divanı» terimini taşır. Her iki maddenin başlığı «Başkanlık Divanı» ismini taşımaktadır.

3 ncü madde Başkanlık Divanının unsurlarını saymıştır. Başkan, başkanvekilleri, diyan üyeleri ve idareci üyeler olarak Anayasamızın 84 ncü maddesinde belirtilen Başkanlık Divanının unsurlarını tek tek saymış, Başkan ayrı, başkanvekilleri, idareci üyeleri ve Divan üyelerini ayrı maddelerde tanzim etmiştir.

Sayın üyeler;

84 ncü maddeyi ya birinci fıkrasını bir tarafa bırakarak, ya da ikinci fıkrasını bir tarafa bırakarak uygulama yetkisi Cumhuriyet Senatosunda yoktur. Haziran seçimlerinde Cumhuriyet Senatosunda siyasî grupların oranları değiştiği için, Anayasamızın 84 ncü maddesinin birinci fıkrasını uygulamak zorundaydık. 84 ncü maddenin ikinci fıkrası, «İki yıl için seçilir» tabirini kullandığı için, birinci fıkrayı kaldırıp bir kenara koyamazdık. İki yıllık süre ancak 84 ncü maddenin birinci fıkrasına uygun olarak teşekkül eden Başkanlık için söz konusudur.

Eğer, Başkanımızı, 84 ncü maddenin birinci fıkrasına dayanarak, siyasî grupların güçleri oranında seçmişsek, (Ki, bu madde tefsirini, bu madde tatbikini İçtüzüğümüzün 8 nci maddesinin üçüncü fıkrasında bulmaktadır) eğer Başkanlık Divanıdaki Başkanlık görevi 84 ncü maddenin birinci fıkrası gereğince tahakkuk etmemişse, artık ikinci fıkrayı uygulamak imkânımız yoktur sayın üyeler.

İçtüzüğümüzün 4 ncü maddesi var. Orada da Başkanlık Divanının Anayasamızın 84 ncü maddesi gereğince kurulacağı emredilmiştir. İçtüzüğümüzün 5 nci maddesi vardır (Ki, uygulaması vardır), bu maddeye göre, bir siyasî grup adına Başkanlık Divanında bir göreve seçilen üye, eğer grupundan ayrılmışsa, artık o makamı işgal edemez. 15 gün içerisinde çekilmezse, kendiliğinden çekilmiş sayılır.

Arkadaşlarımızın unuttuğu İçtüzüğümüzün 8 nci maddesi vardır. Orada, siyasî partilerin güçleri oranında ve büyük makamdan itibaren makamların dağıtılarak verileceği hükmü vardır. Nitekim böyle bir uygulama vardır Cumhuriyet Senatosunun tarihinde:

Cumhuriyet Halk Partisinin üye adedi azaldığında, Başkanlık Divanına yapılan bir müracaat üzerine, Cumhuriyet Halk Partisinin oranına bir başkanvekilliği düşmeyeceği iddia edilmiş ve burada bunun müzakeresine sebebiyet vermeksizin bugünkü Sayın Senato Başkanımız Sırrı Atalay, itirazı haklı bulularak başkanvekilliği görevinden istifa etmiştir.

Demek ki, yalnız ve yalnız 84 ncü maddenin ikinci fıkrasını iki yıllık süreyi mebdde alarak, esas olarak hareket etmemize imkân yoktur.

84 ncü maddeyi birinci ve ikinci fıkrasıyla birlikte, 85 nci maddeyi tamamıyla ve 85 nci maddeye göre tanzim edilen İçtüzüğümüzün 3, 4, 5, 8 ve 13 ncü maddelerini aynı paralel içerisinde mütalâa ederek karar vermek mecburiyetindeyiz. Bunlardan herhangi birisini bir tarafa atmak, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun da yetkileri dışındadır.

Sayın üyeler;

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 13 ncü maddesinin bir de 1 nci fıkrası vardır. Orada ayrı bir hüküm getirilmiştir. Bu hükme göre, «Danışma Kurulu, Divan ve komisyonların seçimlerinden evvel oranları ve seçim gününü tespit etmekle görevlidir.» Binaenaleyh, Danışma Kurulu bu gibi meselelere lüzum gördüğünde, bu gibi kararları alıp Yüce Genel Kurulun huzuruna getirmekte her zaman için serbesttir; hatta görevlidir.

Sayın üyeler;

Divanın bir kısmını bölme temayülüyle karşı karşıya bulunmaktayız. Lâfi uzatmadan tekrar başa döneceğim:

Başkanlık Divanı ne Anayasada, ne İçtüzüğün 3 ncü maddesinde bölüm bölüm mütalâa edilmemiştir. Bölme imkânı yoktur. Birisinde süre iki yıl için Anayasada tanzim edilmiştir; diğerleri için süre Anayasamızın 85 nci maddesine göre tanzim edilen içtüzüklerde bir yıl olarak tanzim edilmiştir. Anayasa hükmüne aykırı olmayan İçtüzük hükümleri de bizim için bir kanundur; o hükümlere de uymak zorundayız.

Sayın üyeler;

Adalet Partisi Grupunca 5 Haziran seçimlerinden sonra Yüce Senatonun yapmış olduğu dağıtım cetveline karşı Anayasa Mahkemesinde bir dava açılmıştır. Davanın neticesi (Hakikaten katılacak bir noktadır) Resmî Gazetede ilân edilmemiştir; dolayısıyla şu anda bizi bağlamaz. Çünkü gerekçesini bilmiyoruz; fakat sayın üyeler şu hâli bir düşünelim: Şu anda karar verdik ve yeniden bir dağıtım

cetveli yaparak yeniden Başkanlık Divanını seçtik; fakat 10 gün sonra Anayasa Mahkemesi kararı gerekçesiyle birlikte açıklandı ve Haziran ayında Yüce Senatonun vermiş olduğu kararın doğru olduğunu teşvil etti. Telâfisi mümkün olmayan bir hukukî durumla karşı karşıya gelmiş oluruz. Fakat bugünkü statümüzü devam ettirerek, Anayasa Mahkemesinin kararını beklersek, Anayasa Mahkemesinin kararının ilânında durumumuzu, tutumumuzu, Anayasa Mahkemesinin karara uydurmak imkânını her an elimizde bulundurmuş oluruz. Eğer Anayasa Mahkemesi kararı, bugünkü tutumumuzun, Haziran ayında almış olduğumuz kararın cerhini emrederse, değiştirilmesini emrederse, o zaman Anayasa Mahkemesi kararı gereğince uygulama yapmak imkânını elimizde bulundurmuş oluruz.

Sayın üyeler;

Muhalefet şerhinde değinilen bir - iki nokta ile burada yapılan bir - iki eleştiriye dokunmak istiyorum.

Sayın Dalokay muhalefet şerhinde; «Haziran ayında bir ayarlama yapmalıydık.» diyorlar.

Sayın üyeler;

Ayarlama yapmak olanağı, kanunlar karşısında elimizde yoktur. Diyorlar ki, «Beş puanlık bir noksanlık vardı, ne olur efendim, beş puanın yerine bir kâtip seçseydik Cumhuriyet Halk Partisinden, böylece oran tamamlanırdı...»

Sayın üyeler;

Yalnız oranları gücünde temsil etmekle yetine-meyiz. Bir de makamları, en çok puanı olan gruplara büyüklüğü sırasında dağıtmak mecburiyetindeyiz; 8 nci maddemiz gereğince. Buna riayet etmeden, İçtüzüğün 8 nci maddesini bir tarafa atarak bir uygulama yapmak imkânımız yoktur. Orada başka fikirler de söylenmişti o zaman; «Efendim, Senato Başkanının süresi iki yıldır. Anayasada yazılıdır, biz ona istifa et diyemeyiz, ama Adalet Partisinin Divan Üyesine sen istifa et diyelim, o çekilsin, onun yerine bir Cumhuriyet Halk Partili İdareci Üye gelsin.» dediler. O zaman şu suali sormuştuk: «Senato Başkanına istifa et çekil demek yetkisini kendinizde bulmuyorsunuz da, aynı Genel Kurulun seçmiş olduğu bir İdareci Üyeye istifa et demek hakkını nasıl kendinizde buluyorsunuz?» dediğimiz zaman, bu sual cevapsız kalmıştı. Demek ki ayarlamalarımızı elimizde bulunan Anayasa ve ona paralel tanzim edilen İçtüzüğe uydurmak zorundayız.

Haziran müzakerelerinde sayın Adalet Partili sözcü arkadaşlarımız ısrarla sürenin iki yıl olduğu tezi-ni savundular; ama bugün bakıyorum ki, dört ay evvel seçilen Sayın Atalay'ın süresinin dolduğunu iddia ediyorlar. İki yıllık süre Sayın Arıburun için vardı da, Sayın Atalay için yok mudur? Bu konuya da dikkatlerini çekerim.

Sayın üyeler;

Cumhuriyet Senatosu hiçbir zaman yetkilerini aşarak hiçbir kimseyi makamından ıskat etmek fikrini taşımamıştır ve böyle bir girişimde bulunmuş olmak isnadından Yüce Senatoyu tenzih etmek mecburiyetinde kaldığım için üzüntü duyuyorum. Cumhuriyet Senatosu, Anayasayı bütün maddelerini bir kül olarak telâkki etmek suretiyle ve 84 ncü maddeyi bütünüyle uygulamak suretiyle bir uygulamada bulunmuştu. Hiçbir kimseyi makamından ıskat kasti ile hareket ettiğini ileri sürmek, bu kürsülerin yetkileri demeyeceğim; ama taşıdığı manası itibariyle yerinde bir hareket olarak vasıflandırılmaz.

Sayın üyeler;

Bir cümle ile topluyorum. Danışma Kurulunun almış olduğu karar yerindedir. Anayasa Mahkemesinin verecek olduğu karara göre hareket etmek elâstikiyetini elimizde bulundurmak mecburiyetindeyiz. Bu, hukuk açısından böyle olduğu gibi, kamuoyunun bugün içinde bulunduğu psikolojik durum açısından da böyledir. Parlamentonun bir kanadında Başkan seçilemeyip tur'lar devam ederken, ikinci kanadında da 5 - 10 gün sonra açıklığa kavuşması muhtemel bir konuda yeni birtakım tartışmalara girerek, Parlamentonun ikinci kanadını da çalışamaz hale getiremeyiz. Buna hakkımız da yoktur, yetkimiz de yoktur.

Danışma Kurulu kararı yerindedir. Danışma Kurulu kararının kabulü cihetinde oy kullanılmasını arz ederim, saygılar sunarım. (C. H. P. ve M. B. Grubu sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Güven. (C. H. P. sıralarından «Vazgeç, vazgeç» sesleri) Vaz mı geçtiniz?...

HASAN GÜVEN (Trabzon) — Sorun anlaşılıştır, vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Evet.

Sayın üyeler;

Görüşmeler bitmiştir. Danışma Kurulu Kararını tekrar okutuyorum. Yalnız karar okunacak; çünkü oylamaya sunulacak husus, karardır.

«Cumhuriyet Senatosu
Danışma Kurulu Kararı

Karar No. : 5

Karar Tarihi : 28 . 10 . 1977

Toplantı No. : 5

Cumhuriyet Senatosu Danışma Kurulunun 28 Ekim 1977 tarihli toplantısında :

Cumhuriyet Senatosu üçte bir seçimleri 5 Haziran 1977 tarihinde yapılmıştır. Üçte bir yenileme üzere Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı seçimleri yenilenmiş ve yeni Başkanlık Divanı seçimleri yapılmıştır.

1. Cumhuriyet Senatosu Başkanının Anayasanın 84 nci maddesi gereğince 2 yıllık süre için seçilmesi kuralının gereği olarak süresi dolmadığı için, Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Üyelerinin İçtüzük gereği olan 1 yıllık süreleri dolmadığı için çizelge hazırlanmasına ve buna dayalı seçimler yapılmasına gerek olmadığına,

2. Boş bulunan bir Divan Üyeliği için grup kuramamış üyeler arasından bir divan üyesi seçiminin yapılmasına,

3. Danışma Kurulu sözcülüğünü Divan Üyesi Sayın Rahmi Erdem'in yapmasına,

Karar verilmiştir.»

BAŞKAN — Kararı tekrar okuttum, karar iki temel unsuru taşımaktadır. Divanın bir üyesi hariç, diğerlerinin Anayasanın 84 ve İçtüzüğün 4 nci maddeleri gereğince (Başkan için belli, diğer Divan üyesi için belli) süreler dolmadığından, Başkanlık Divanı seçiminin (Başkan dahil) yapılmaması; ancak açık bulunan bir Divan üyeliği için seçim yapılması hususunu önermektedir.

Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11 oya karşı 90 oyla Danışma Kurulu kararı kabul edilmiştir. (C. H. P. sularından alkışlar)

Gündemimizde bulunan konuları görüşmek, özellikle denetimle ilgili...

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Verdiğimiz önermeleri lütfen Umumi Heyete iletiniz efendim.

BAŞKAN — Sayın Ünalı, onu işleme koyacağız. Şu anda burada okumaya lüzum yok, derhal işleme tabi tutacağız elbette. Verilen önermeleri henüz okumuş değilim. Gündemde olandan başka hiçbir şey de görüşülemeyeceği için; özel bir gündem, bu sebeple önermeleri okumadım bile. Çünkü, gündemde bulunan konu görüşülmüş ve karara bağlanmış bulunmaktadır.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Gündemde bulunan konu ile ilgili efendim.

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Konu ile ilgili olan şey okunmaz mı?

3. — *Gaziantep Üyesi Mehmet Kılıç'ın Divan Üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/311)*

BAŞKAN — Evvelâ önermeleri okutayım.

Başkanlığa

Başkanlık Divanındaki görevim, yerine seçtiğim kişinin müddetini tamamlamakla sınırlı bulunduğundan istifa ediyorum.

Saygılarımla arz ederim.

Gaziantep

Mehmet Kılıç

4. — *Sakarya Üyesi Osman Salıhoğlu'nun. Başkanvekilliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/310)*

BAŞKAN — Diğer önermeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığa

Senato 1/3 yenileme seçimi neticesinde partilerin kuvvet oranlarında vaki değişiklik gerekçesiyle Senatamız Başkanlık Divanında Başkanvekili bulunan C. H. P. Ankara Senatörü Sayın Ergün Ertem'den ihlâl eden bu göreve A. P. kontenjanından Cumhuriyet Senatosunda 12 . 7 . 1977'de yapılan seçimle Başkanvekili seçilmişim. İçtüzüğümüzün 1 nci maddesi gereğince görev sürem 1 Kasım 1977'de bitmiş olacağına inandığımdan Başkanvekilliğinden istifa ettiğimi arz ederim.

Sakarya

Osman Salıhoğlu

Cumhuriyet Senatosu

Başkanvekili

5. — *Adana Üyesi Mehmet Ünalı'nın. Başkanvekilliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/309)*

BAŞKAN — Diğer önermeyi okutuyorum.

Başkanlığa,

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 4 nci maddesi uyarınca 1 Kasım 1976 tarihinde bir yıllık müddet için Başkanvekili seçilmiş ve 12 . 7 . 1977 tarihinde bu görevden istifa etmişim. Mensup olduğum Adalet Partisi aynı göreve ve aynı tarihte beni tekrar aday gösterdi ve yeniden seçildim. Cumhuriyet Senatosunun 17 yıllık tatbikatında Başkanlık Divanında (Başkan hariç) boşalan her yere seçilenler, kendilerinden önce o yere seçilmiş olanların o yılın 1 Kasımına kadar olan müddetlerini doldurmuş olduklarından, benim de Başkanvekilliği görevim 1 Kasım 1977 tarihinde sona ermiştir.

Yüksek Heyetimiz, görevime yeniden seçilmeme mahal olmadığına ve görevimin Haziran 1978 tarihine kadar devam ettiğini karar vermiş bulunmaktadırlar. Bu karar ne Grupumun görüşüne ne benim görüşüme ne 17 yıllık tatbikata ve ne de İçtüzüğümü zün hükümlerine uymadığından bu görevden istifa ettiğimi saygılarımla arz ederim.

Adana
Mehmet Ünaıdı

6. — Bilecik Üyesi Mehmet Erdem'in, Divan Üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/312)

BAŞKAN — Sayın Mehmet Erdem'in önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1 Kasım 1977 tarihinde görevim bitmiş olduğundan, alınan Genel Kurul kararı Anayasa, İçtüzük ve 17 yıllık teamül tatbikatına, gerek Grupumun ve ge-

rekse şahsî görüşüme aykırı bulunduğundan Divan Üyeliğinden istifa ediyorum.

Saygılarımla arz ederim.

Bilecik
Mehmet Erdem

BAŞKAN — Sayın üyeler;

4 üyenin çekilmiş durumlarını belirten önergeleri okudum. Başkanlıkça yapılacak hiçbir şey yoktur. İstifa kabule bağlı değildir. Kendilerine ayrılan yerlerde grupların üye bulundurmamaları, Anayasanın, kuvvetleri oranında bulunmasını gerektiren hükme aykırılık teşkil etmez. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanında Adalet Partisine ayrılan yerler mahfuzdur. Adalet Partisi bu yerlere dilediği zaman üye seçer. Seçmediği takdirde Anayasa aykırılığı yönünden herhangi bir durum söz konusu değildir.

3 Kasım 1977 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 17.30

II. - SUALLER VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, üniversite asistanlık ve Dışişleri meslek memuru sınavlarında dil dersi sınavının kaldırılmasının düşünüldüğü, düşünülmeyeceğine dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Nahit Menteşe'nin yazılı cevabı. (7/448)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygıyla arz ve rica ederim.

Erzurum Senatörü
Hilmi Nalbantoğlu

Soru :

Anayasamızın 12 nci maddesinin 2 nci fıkrasında belirtilen «Hiçbir kimseye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.»

Açık hükümüne rağmen ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında üniversite asistanları için fırsat eşitliğini sağlama amacı ile yabancı dil bilme zorunluğunun kaldırılması belirtilmiş olduğu halde ve 3 ncü Beş Yıllık devrede de bu gereğe uyulmadığına göre;

Soru 1. Gerek üniversite asistanlık gerekse Dışişleri meslek memuru sınavlarında dil dersi sınavı yapılmasını kaçırmayı düşünüyor musunuz?

Soru 2. Bunu sağlayacak yasayı ne zaman Meclise getireceksiniz?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Bakanlık Müşavirliği
Sayı : 410

31 . 10 . 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 6 . 1 . 1976 tarih ve 3272-7509-7/448 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun üniversite asistanlık ve Dışişleri meslek memuru sınavlarında dil dersi sınavının kaldırılmasının düşünüldüğü, düşünülmeyeceğine dair yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Nahit Menteşe
Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Üniversite asistanlık ve Dışişleri meslek memuru sınavlarında dil dersi sınavının kaldırılmasının düşünülmüş düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız.

Üçüncü 5 Yıllık Kalkınma Planı incelendiğinde, önergede iddia edildiği gibi, üniversite asistanlarının dil sınavlarına girmemesi şeklinde bir hükme rastlanmamaktadır. Bunun yerine «Yükseköğretime öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla 1977 - 1978 öğretim yılında 250 öğrenci yurt dışında doktora yapmak üzere gönderilecektir. Bu öğrenciler yurt dışındaki eğitim imkânlarına göre üniversitelerde akademi ve yüksek okul mezunları arasından seçilecek ve yurda dönüşlerinde bu kurumların ihtiyaçlarına göre istihdam edileceklerdir.» hükmü bulunmaktadır.

Yabancı dil sınavları ise, 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 30 ncu maddesinde belirtilen «Asistanlık Yönetmeliği» çerçevesinde yapılmaktadır.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, Trabzon Öğretmen Lisesinde 1975 - 1976 öğrenim yılı başında yönetici kadrolarda yapılan değişikliklere ve öğrencilere dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/501)

Sayın Cumhuriyet Senatosu Başkanına,

Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanlığınca yazılı olarak yanıtlanmasının sağlanmasını saygılarımla rica ederim.

Tabii Senatör
Ahmet Yıldız

Soru : Trabzon Öğretmen Lisesinde, 1975 - 1976 öğrenim yılı başında yönetici kadrolarda yapılan değişikliklerle, öğrenci ve velilerin deyimleri ile «Halkın öğretmeni olmak isteyen devrimci öğretmenler atılarak yapılan atamalardan sonra, yurtsever - devrimci öğrencilere saldırılar düzenlenen, öğrenimleri engellenen» ve giderek artan bir huzursuzluk dönemi başlamıştır.

Bu duruma tepki gösterdikleri için, 7 öğrenci sürülmüş (sanki sürüldükleri yer Türkiye değilmiş gibi) ve toplum olarak 69 öğrenci (bunalıma neden olanlarca) okuldan atılmıştır.

Bu davranışa karşı, halktan velilerden, türlü kuruluşlardan 1 836 kişinin imzası ile, öğrencilere verilen cezaların kaldırılması, atılan devrimci öğretmenlerin yerlerine getirilmeleri, okuldaki MHP sloganlı pankart ve marşların (demek ki okul parti lokali gibi kul-

lanılmakta) kaldırılması, öğrencilerin öğretmen olma hakkını kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılması istenmektedir.

Benzerlerine bir çok okulda da tanık olduğumuz, bugünkü bunalımın başlıca nedenlerinden olan bir çağ dışı ilkelik, partizanlık ve hatta demokratik rejime karşıtlık niteliği taşıyan tutumun sözü geçen liseye yansımaları olan işlemler karşısında, tüm ulus adına çalışması gereken ve layık, demokratik devrimci Türkiye Cumhuriyetinin bir organı olan Millî Eğitim Bakanlığının, düzeltici yönde, aldığı ve almayı düşündüğü önlemler nelerdir?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Bakanlık Müşavirliği

Sayı : 412

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 26 . 1 . 1976 tarih ve 7936/3398-7/501 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız.

Trabzon Öğretmen Lisesinde 2 . 1 . 1976 tarihinde meydana gelen olaylar sonunda tahkikat açılmıştır. Tahkikat neticesinde, adı geçen Okul Müdürü Ali Ulusal'ın müdürlük görevinin üzerinden alınması uygun görülmüştür. Buna dayanarak ilgili Yunus Emre Öğretmen Lisesine Türkçe öğretmeni olarak atanmıştır.

Olaylara adı karıştığı söylenen Müdür Yardımcısı hakkında, tahkikat sonucunda herhangi bir işlemin yapılmasına mahal olmadığı görülmüştür.

Halen bu okulumuzda normal öğretim devam etmektedir.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat'ın, 1976 - 1977 ders yılı Eğitim Enstitülerine giriş sınavlarına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/654)

17 . 11 . 1976

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

1976 - 1977 ders yılı için yapılmış olan eğitim enstitülerine giriş sınavlarının, vaki şikâyet ve uyar-

malar sonunda Millî Eğitim Bakanı tarafından «Komisyonların usulüne göre kurulmadığı» gerekçesi ile iptal edildiği kamu oyuna duyurulmuştur:

Eğitim enstitülerini siyasî amaçları için bir araç olarak kullanmada bugüne kadar ulaştıkları başarıyı engelleyen bu yerinde karara karşı Hükümet ortağı bir siyasî partinin, Bakanlığın görevine müdahale eden tepkileri de kamuoyuna intikâl etmiş bulunmaktadır. Bu da gösteriyor ki, yönetmelik dışı yapılan bu sınavın uygulanması bir tesadüf değil iyi ve önceden hazırlanmış bir plânın uygulanmasıdır.

Bu nedenle; aşağıdaki sorularımın yazılı olarak, Millî Eğitim Bakanı tarafından cevaplandırılması için gerekli işlemin yapılmasını dilerim.

Saygılarımla.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi
Haydar Tunçkanat

1. İptal gerekçesinde usulsüz olarak kurulmuş olduğunu açıkladığımız komisyonlar hangi yönetmeliğe aykırı olarak kurulmuşlardır?

2. 1976 - 1977 yılı eğitim enstitüleri giriş sınavları neden 14 Mart 1975 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan yönetmeliğe göre yapılmamıştır? Siz bu yanlış uygulamayı ne zaman öğrendiniz?

3. 1975 yönetmeliği yürürlükte olduğu halde 1976 - 1977 sınavlarını kimler sizden habersiz olarak yeni bir usul ile uygulatmışlardır?

4. Bu konuda siz veya mahiyetinizden bir sorumlu emir vermiş midir?

Verilmiş ise bu emri neye dayandırılmıştır? Eğer böyle bir emir verilmiş ise, Eğitim Enstitüleri hangi yetkiye dayanarak yönetmelik dışı bir uygulama yapmışlardır?

5. Her yıl yapılan sınavlarda kullanılan sınav kâğıtlarına ad, soyadı ve aday numarası yazıldıktan sonra kâğıtların o kısımları yapıştırıldığı halde, bu kez niçin açık bırakılmıştır?

6. Açıkladığımız iptal gerekçesinde, yalnızca komisyonların usulsüz kurulduğunu bildirdiğinize göre, yeniden kurulacak sınav komisyonlarının yönetmeliğe aykırı olarak, keyfi uygulamalarını önlemek için ne gibi ilâve tedbirler düşünüyorsunuz?

7. Tüm eğitim enstitülerinde aynı tip yönetmeliğe aykırı uygulamalar yapıldığına göre, bu usulsüz uygulamanın Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde verilmiş yazılı veya sözlü bir emirle yapıldığı açıkça görülmektedir. Bu kasıtlı uygulama çeşitli ikaz ve uyarılardan sonra sizce de kabul edildiğine göre, bu usulsüzlüğü yapanlar ve bugünde emirlerinize karşı

çıkanlar için ne gibi bir işlem yapmayı düşünüyorsunuz?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Bakanlık Müşavirliği
Sayı : 411

31 Ekim 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 17.11.1976 tarih ve 10581-5148-7/654 sayılı yazımız.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat'ın 1976 - 1977 ders yılı eğitim enstitülerine giriş sınavlarına dair yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat'ın, yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız

1. 1976 - 1977 öğretim yılı eğitim enstitülerine giriş sınavları, Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 15 nci maddesi hükmü gereğince iptal edilmiştir.

2. Öğretmenlik mesleğinin özelliği bakımından bütün öğrencilerin mesleğin gerektirdiği yetenek ve niteliklere sahip bulunup bulunmadığını araştırmak için üniversitelerarası seçme sınavlarına dayalı olarak eğitim enstitüsü giriş imtihanı, 14 Mart 1975 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmeliğe uygun olarak yapılmıştır.

3. 4 - 1976 - 1977 eğitim enstitüleri giriş imtihanları, yukarıda sözü edilen Yönetmelik ile 9.9.1976 tarih ve 30274 Sayılı Bakanlık Mucibi gereğince yapılmıştır.

5. İmtihan kâğıtlarının açık veya kapalı bulundurulacağı hakkında Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinde kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Buna rağmen bir çok eğitim enstitüsü giriş imtihanlarında kâğıtlar kapatılmıştır. Ayrıca, kâğıtların açık bulundurulacağı hakkında Bakanlığımızca bir emir de verilmiş değildir. 17 . 11 . 1976 tarih ve 37925 sayılı genelgenimizin 6 ncı maddesi hükmüne dayanılarak 22.11.1976 tarihinde başlayan ikinci imtihanda, imtihan kâğıtlarının kesinlikle kapalı bulundurulması istenilmiştir.

6. Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 15 nci maddesinde, «İmtihan komisyonlarının kurulmasında enstitü müdürlüğü yetkilidir» denilmektedir. Yenilenen giriş imtihanlarında da adı geçen yönetmelik maddesi hükmü gereğince komisyonlar teşkil ettirilmiştir.

7. Sözü edilen imtihanlar yukarda belirtilen maddede gereğince yapılmıştır.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

4. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize iline bağlı bazı ilçelerin eğitim sorunları ile bütün Tıp Fakültelerine ve Tıp Fakülteleri hastanelerine dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Nahit Mentеше'nin yazılı cevabı. (7/694)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Rize Senatörü
Dr. Talât Doğan

Soru :

1. Rize ili Çayeli ilçesi Madenköy'de ilkokul vardır. Binası öğrenci sayısına yeterli olmadığı gibi, harap ve perişandır. Ortaokul vardır, üç odalı kiralık bir evdedir, gerekli binası yoktur. 8 yıllık temel eğitim kabul edildiğine göre, Madenköy'e çocuklarımızın eğitim ve öğrenimlerine yeterli ilk ve ortaokul binaları ne zaman yapılacaktır?

2. Rize ili Çamlıhemşin ilçesi gerikalmış bir yöre olup mahrumiyet bölgesidir. Halkı çok fakirdir. Bu ilçe çocuklarının yeterince iyi yetiştirilebilmeleri için bir yatılı bölge okulu yapılmasında kesin zaruret vardır. Yatılı bölge okulu ne zaman yapılacaktır?

3. 1976 - 1977 ders yılında bütün Tıp Fakültelerine ayrı ayrı olmak üzere alınan öğrenci sayısı ne kadardır?

4. 1976 yılında bütün Tıp Fakültelerinde ayrı ayrı olmak üzere mezun olan tıp doktoru sayısı ne kadardır?

5. 1976 - 1977 yılı ders yılında bütün Tıp Fakültelerinde ayrı ayrı olmak üzere Profesör, Doçent, Öğretim görevlisi doktor Asistan, Asistan Okutman, Uzman, Yardımcı Profesör, diğerleri ve yabancılar dahil miktarları ne kadardır?

6. 1976 - 1977 ders yılında bütün Tıp Fakültelerinin ayrı ayrı olmak üzere hasta yatak sayısı ne kadardır?

7. 1976 yılında bütün Tıp Fakülteleri hastanelerinde ayrı ayrı olmak üzere bir yıllık (12 ay) Poliklinik (hasta muayenesi) sayısı ne kadardır?

8. 1976 yılında bütün Tıp Fakülteleri hastanelerinde ayrı ayrı olmak üzere yatırılarak tedavisi sağlanan bir yıllık (12 ay) hasta sayısı ne kadardır?

9. 1976 yılında bütün Tıp Fakülteleri hastanelerinde ayrı ayrı olmak üzere yatırılarak tedavisi sağlanan hastalardan bir yıllık (12 ay) :

a) Şifa ile taburcu edilen hasta sayısı ne kadardır?

b) Salahlık ile taburcu edilen hasta sayısı ne kadardır?

c) Ölen hasta sayısı ne kadardır?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Bakanlık Müşavirliği
Sayı : 413

31 . 10 . 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 10 . 2 . 1977 tarih ve 11518-5482-7/694 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize iline bağlı bazı ilçelerin eğitim sorunları ile bütün Tıp Fakültelerine ve Tıp Fakülteleri hastanelerine dair yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Nahit Mentеше
Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız.

1. — İkokul binalarının yapımı ve onarımı, 222 sayılı Kanununun âmir hükümleri gereğince, valilikler tarafından yıllık yatırım programı dahilinde planlanmakta, ele alınmakta ve yürütülmektedir.

Bu itibarla, Rize ili Çayeli ilçesi Madenköy'de yeni bir ilkokul binasının yapılması hususu da Rize Valiliğinin sorumluluğu içine girmektedir.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun getirmiş olduğu 8 yıllık okul tipi uygulamasına henüz geçilmemiştir.

Adı geçen il Çayeli ilçesi Madenköy'de bir ortaokul binasının yapımı, valilikten alınan uzun vadeli temel eğitim yatırım programının 1978 yılı döneminde olduğundan bu husus, Bakanlığımızca da nazarı dikkate alınacak ve uygulamaya konulacaktır.

2. 1977 yılı yatırım tekliflerimiz arasında Rize ili Çamlıhemşin ilçesinde yatılı bölge okulu yapımı yer almış ve Devlet Planlama Teşkilatına teklif yapılmıştır.

Adı geçen teşkilattan cevap beklenmektedir.

3. — 1976 - 1977 öğretim yılında tıp fakültele-
rindeki öğrenci sayısı :

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 456
İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi	: 279
Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 218
Bursa Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 50
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 297
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 60
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 300
Ankara Üniversitesi Antalya Tıp Fakültesi	: 35
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 154
Hacettepe Üniversitesi Kayseri Gevher Nesibe Tıp Fakültesi	: 50
Hacettepe Üniversitesi Eskişehir Tıp Fa- kültesi	: 50
Hacettepe Üniversitesi Sivas Tıp Fa- kültesi	: 50
Hacettepe Üniversitesi Samsun Tıp Fa- kültesi	: 50
Hacettepe Üniversitesi Trabzon Tıp Fa- kültesi	: 50

4. — 1976 yılında tıp fakültelerinden mezun olan
tıp doktoru sayısı:

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 274
İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi	: 162
Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 65
Bursa Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 10
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 134
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi	: Ha-
	len mezun
	vermemiştir

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 153
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	: 162
Hacettepe Üniversitesi Kayseri Gecher	
Nesibe Tıp Fakültesi	: 20

5. — 1976 - 1977 öğretim yılında Tıp Fakültele-
rindeki Profesör, Doçent, Öğretim Görevlisi, Doktor,
Asistan, Asistan Okutman, Uzman, Yardımcı Profe-
sör ve yabancı uyruklu öğretim görevlileri sayısı :

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 127
Doçent	: 54
Doktor Asistan	: 103
Asistan	: 211
Öğretim Görevlisi	: 7

Araştırma Görevlisi	: 2
Uzman	: 22
Burshu Tıpta Uzman Öğrenci	: 6
Yabancı uyruklu Asistan	: 15
Sözleşmeli Uzman	: 1

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 100
Doçent	: 56
Öğretim Görevlisi	: 15
Araştırma Görevlisi	: 2
Doktor Asistan	: 241
Asistan	: 31
Uzman	: 23
Yabancı uyruklu Doktor Asistan	: 53
Yabancı uyruklu Asistan	: 4

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 14
Doçent	: 15
Öğretim Görevlisi	: 9
Uzman Asistan	: 58
Asistan	: 183

Bursa Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 16
Doçent	: 18
Uzman	: 13
Asistan	: 89
Okutman	: 3

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 82
Doçent	: 53
Öğretim Görevlisi	: 2
Doktor Asistan	: 113
Asistan	: 274
Uzman	: 17

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 16
Doçent	: 18
Öğretim Görevlisi	: 4
Uzman Doktor	: 33
Asistan	: 144
Okutman	: 6
Uzman	: 4

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi :	
Profesör	: 129
Doçent	: 71
Uzman	: 30

Okutman	: 13	Doçent	: 72
Asistan	: 456	Uzman, Öğretim Görevlisi	: 258
Öğretim Görevlisi	: 6	Asistan	: 387
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi :		Akademik Uzman	: 14
Profesör	: 98	Yabancı Uzman ve Asistan	: 37

Fakülte adı	1976 - 1977 yılı hasta yatak sayısı	1976 yılı hasta muayene sayısı	1976 yılı yatırılıp tedavisi yapılan hasta sayısı	1976 yılı şifa ve sahih ile taburcu edilen hasta sayısı	1976 yılında ölen hasta sayısı
İst. Üni. Tıp Fak.	2 900	185 572	22 992	21 318	1 355
İst. Üni. Cer. Tıp Fak. (*)	1 071	187 512	21 324	20 072	1 252
Ataürk Üni. Tıp Fak.	730	313 693	20 947	20 006	861
Bursa Üni. Tıp Fak.	700	—	4 863	4 479	384
Ege Üni. Tıp Fak.	1 890	163 034	19 999	19 394	605
Çukurova Tıp Fak.	450	59 858	8 643	6 806	750
Ankara Üni. Tıp Fak.	4 052	58 721	57 241	56 040	1 201
Hacettepe Üni. Tıp Fak.	1 535	243 213	34 068	32 658	412

(*) (İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde, önümüzdeki aylarda öğretim hastanesinde 350 yataklı bir ünite ile 25 yataklı Radyo - Terapi Kürsüsü açılacaktır.)

Nahit Mentese
Millî Eğitim Bakanı

5. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, siyasi suçlu tutukluların sayısına dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/790)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Adalet Bakanının aşağıdaki sorulara yazılı olarak yanıt vermesine ön olmanızı saygıyla rica ederim. 10 . 10 . 1977

Niyazi Ünsal

C. Senatosu Erzincan Üyesi

Sorular:

1. Şu anda ülkemizde hüküm giymiş, ya da zanlı olarak kaç düşün suçlusu diğer bir deyimle siyasi suçlu tutuklu bulunmaktadır?
2. Bunlardan kaç 1975'ten sonra içeri alınmıştır?

T. C.

Adalet Bakanlığı
Sayı : 40293

29 . 10 . 1977

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliğine

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü ifadeli, 13 . 10 . 1977 tarih ve 13155-5942/7-790 sayılı yazıları;

Siyasi suçluların sayısına dair Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Sayın Niyazi Ünsal'ın vermiş olduğu yazılı soru önergesine cevaplarımı arz ediyorum.

1. Bakanlığımızda siyasi tutuklulara ait bir kayıt tutulmamaktadır.

2. Cezaevlerimizde 1975 yılından evvel 39, 1975 yılından sonra 10 siyasi hükümlü bulunmaktadır.

Bilgilerinize sunarım.

Necmettin Cevheri
Adalet Bakanı

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

1 NCI BİRLEŞİM

1 . 11 . 1977 Salı

Saat : 15.00

I

A — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL
KURULA SUNUŞLARI

1. — Danışma Kurulu kararı.

B — İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK
İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ
KARARLAŞTIRILAN
İŞLER

IV

A — HAKLARINDA İVEDİLİK
KARARI VERİLEN
İŞLER

B-- TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A — İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B — BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

